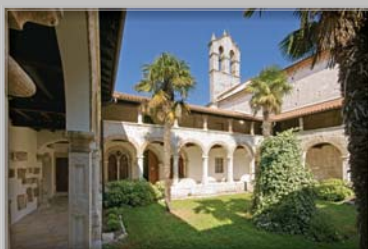

fraternitas

GLASILO HRVATSKE PROVINCIJE SV. JERONIMA FRANJEVACA KONVENTUALACA

kazalo

Uvodno slovo

ZNAKOVI OPTIMIZMA?	3
------------------------------	---

Izvanredni kapitul

ODRŽAN IZVANREDNI PROVINCIJSKI KAPITUL	4
DR. NIKOLA BENKOVIĆ - DOBROTVOR PROVINCIJE	5

Naš Red

ODRŽANO PROLJETNO ZASJEDANJE CEC-A	6
SUSRET NOVAKA I KLERIKA U ASIZU	8
ODUSTALI KANDIDATI	8
TRADICIONALNI SUSRET/SREČANJE U ŠIBENIKU	9
OSNOVANA AUSTRIJSKO-ŠVICARSKA PROVINCIJSKA KUSTODIJA	9
DOKINUTA BELGIJSKA GENERALNA DELEGATURA	9

Naša Provincija

23. SJEDNICA DEFINITORIJA	10
24. SJEDNICA DEFINITORIJA	10
IZVANREDNE SJEDNICE DEFINITORIJA	11
SJEDNICA KOMISIJE ZA ODGOJ	11
KARDINAL VINKO PULJIĆ PRVI PUT NA SVETOM DUHU	11

Franjevačke veze

U IMOTSKOM ODRŽANO PLENARNO ZASJEDANJE VFZ	12
IZDAVANJE »FRANJEVAČKIH IZVORA«	12

Najave skupova

II. PASTORALNI KOLOKVIJ	13
PROSLAVA 800. OBLJETNICE DOLASKA SV. FRANJE	14
TAKO JE TO BILO PRED 50 GODINA	15

TRAJNA FORMACIJA 2012.	15
JESENSKI SUSRETI U SPLITU	16

Veritasove proslave

HODOČAŠĆE U PADOVU	17
SVEČANA PROSLAVA U ZAGREBU	18
VERITASOVA PRIGODNA PONUDA	19
PREDSTAVLJANJE VERITASOVIH IZDANJA	19
PRIZNANJE PADOVANSKOJ PROVINCIJI	19
ZAHVALA IZ PADOVE	20

Naši mladi

IX. DANI OTVORENIH VRATA	21
------------------------------------	----

Izlog

OBJAVLJENO	22
U PRIPREMI	22

Prilozi

Prilog I. OBRADA ANKETE NAZOČNOST I DJELATNOST (Ljudevit Maračić)	23
Prilog II. SVETIŠTE ŠIBENSKE KNJIGE (Nikola Mate Roščić)	32

Fraternitas
službeno glasilo
Hrvatske provincije sv. Jeronima
franjevac konventualaca

Br. 2/2012

Izdaje:
Hrvatska provincija sv. Jeronima
franjevac konventualaca
HR – 10000 Zagreb, Sveti Duh 31
tel. (01) 3771 888; fax (01) 3773 754
www.ofmconv.hr
ofmconv@ofmconv.hr

Uredio i odgovara:
Ljudevit Anton Maračić
Sveti Duh 31, 10000 Zagreb

Tisak:
Denona d.o.o., Getaldićeva 1, Zagreb

ISSN 1332-7941

uvodno slovo

ZNAKOVI OPTIMIZMA?

Završen je i Izvanredni provincijski kapitul. Glavni je cilj, postavljen još na prethodnome Redovitome provincijskom kapitolu, održanom pred dvije godine, formalno ostvaren: *preispitivanje naših djelatnosti i nazočnosti*. Netko će odmah, s punim pravom primijetiti da nije bilo nikakvih rezultata. Istina je. Ništa, gotovo ništa od onoga što je bilo predloženo u vidu preispitivanja nije prihvaćeno. Čak je velikom većinom otklonjeno. To znači da će i sljedeća provincijska uprava morati ulagati golem trud u iznalaženje rješenja kvalitetnog popunjavanja odgovornih službi, što dosadašnjoj upravi očigledno nije išlo ni ne ide za rukom. No, ima znakova koji nude razloge vedrine i optimizma.

Kad čovjek prođe svijetom (Europom) i temeljitije upozna stanje u nekim obližnjim provincijama i kustodijama, pa to usporedi s našom provincijom – govor je dakako o statističkoj slici – tada mora biti zahvalan Gospodinu što nas je, bar zasad, poštediti ovih muka, koje ipak ne moraju biti znak klonulosti i poziv na uzburu. Na primjer, uzmimo Njemačku provinciju koja grca u personalnim i drugim problemima, a ipak pod svoje okrilje prima ostatak nekadašnje austrijske i švicarske provincije, donedavnih generalnih delegatura, a odsada provincijske kustodije. Da o teškoćama nizozemsko/flamanskih fratara ni ne govorimo. Mi ipak imamo realnije razloge za vedrije gledanje naprijed. Relativno dobar broj mladih kandidata, četvorica novaka, desetak klerika... Čak i statistike pomalo ohrabruju: rijetka smo europska provincija koja posljednjih godina bilježi sitan, ali ipak pozitivan pomak. No, to je ipak samo govor kvantitete.

S obzirom pak na kvalitetu našeg života, djelovanja i služenja, e - tu bi svatko sebi morao iskreno

odgovoriti. I o tome se ponešto pokušalo govoriti na našem nedavnom kapitulskom zboru, ali bez snažnijeg otkrića razloga za vedrinu i optimizam. Stariji smo, bolesniji, poneki još u dobroj životnoj dobi ali prerano povučeni, rezervirani, nespremni i neraspoloženi za prihvaćanje odgovornih službi i zauzetijih djelatnosti.

Naše »preispitivanje« nije dakle bilo usmjereno samo na problem naših nazočnosti i djelatnosti, nego i na razgovor kako da sve to bude kvalitetno, ili bar kvalitetnije. Nisam baš uvjeren da je otklancijanjem ponuđenih prijedloga olakšan i osiguran kvalitetan nastavak djelovanja i života. Bar u doglednoj budućnosti. Ostaje dojam da je mnogo toga ipak odgođeno za neka buduća, daljnja ili bliža vremena. Statistike nas još ne pritišću, možda pesimistička predviđanja mimoidu našu Provinciju, ali obnova kvalitete ostaje i dalje izazov i starijoj, ali mnogo više mlađoj braći.

Ulazak u drugu, završnu polovicu četverogodišta ne bi smio biti prilika za dizanje ruku od daljnjih pokušaja stalne obnove života i rada, što ponekad zna splasnuti bliženjem kraja jednog mandata. Određeni znakovi vedrine i optimizma jamče da će svaki uloženi napor u tom vidu donijeti vidljive plodove, kako naša Provincija ne bi utonula u san i počinak, koji su vidljivi u nekim drugim jurisdikcijama, a i u nekih pojedinaca naše Provincije (talijanska braća nazivaju takve: *Fra-Lasciami-Stare*). Poziv našega Četverogodišnjega provincijskog plana vrijedi za sve nas sada jednako, čak i više nego kad smo ga izradili i odobrili: »Počnimo, braćo, jer smo malo ili nimalo učinili!«

*fra Ljudevit Maračić,
provincijalni ministar*

izvanredni kapitul

ODRŽAN IZVANREDNI PROVINCIJSKI KAPITUL

U Zagrebu (Samostan Svetog Duha), od 21. do 23. svibnja ove godine održan je Izvanredni provincijski kapitul, sazvan prema odluci prethodnoga Redovitoga provincijskog kapitula, iz svibnja 2010. godine, radi razmatranja i preispitivanja nekih djelatnosti i nazočnosti Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca. Sudjelovala su sva braća kao i na Redovitom kapitolu, uz izuzetak fra Mije Jozanovića, koji se pismeno ispričao zbog zdravstvenih razloga. U radu ovoga Kapitula sudjelovao je dva prva dana i fra Marco Tasca, generalni ministar našeg Reda.

U *uvodnom dijelu* Kapitula fra Ljudevit Maračić, provincijalni ministar, održao je duhovni nagovor na temu »Naš apostolat u školi sv. Franje Asiškoga«, u kojemu je obradio vid sadržaja a potom i oblika franjevačkog apostolata. U završnom dijelu razmatranja prenio je kao izazov novija iskustva radikalnijeg povezivanja franjevačkog rada i duhovnog života u franjevačkoj zajednici Cholet naše Francuske provincijske kustodije.

1. *Prvi dio* kapitulskog rada, prema smjernicama prethodnoga Redovitog kapitula, posvećen je preispitivanju naših djelatnosti i nazočnosti, o čemu je prethodno u Provinciji provedena anketa, na koju je odgovorilo dvije trećine svećenika. U prilogu ovoga našega glasila donijeti su rezultati i neka objašnjenja u obradi ankete, kako bi i oni koji nisu sudjelovali u radu Kapitula imali potpunu mogućnost uvida. Braća su postupno, od prijedloga do prijedloga, raspravljala i tajnom se balotacijom izjašnjavala. Nijedan od ponuđenih prijedloga nije dobio potrebnu većinu, čak je znatnom većinom odbačen, pa u svemu ostaje »status quo«, dakle, nije usvojena nijedna od ponuđenih mogućnosti promjene.

Provincijalni ministar je potom predstavio najnovije stanje naših djelatnosti i nazočnosti u *Njemačkoj i Americi*. Zbog toga je na kapitolu kao promatrač sudjelovao fra Kristofor Čorić, zastupnik američke braće, a u nemogućnosti da na kapitolu bude i delegat naše braće koja djeluju u Njemačkoj, Provincijal je predstavio sadržaj nedavnog razgovora s fra Josipom Bebićem, ravnateljem Hrvatske inozemne pastve, koji ga je upoznao s postojećim teškoćama, ali i potrebom da i nadalje braća djeluju u povjerenim misijama i župama, s čime se i Kapitul složio, uz odluku da se ne povlače braća, ali uz preporuku da se u bližoj budućnosti ni ne šalju nove snage.

2. *Drugi dio* Kapitula pozabavio se ispitivanjem mogućnosti prihvaćanja i uvođenja nekih oblika osiguranja za braću. Ponuđeno je nekoliko modela, o čemu je izvijestio fra Ivan Radeljak, provincijski ekonom. Braća su najveću pažnju posvetila razmatranju stvaranja unutarprovincijskog fonda, oko čega su došle do izražaja dvije opcije: dio braće želio je prihvatiti osnutak provincijskog fonda solidarnosti, u koji bi redovito svaki brat svećenik naše Provincije mjesečno uplaćivao određeni iznos, a potom bi se, kad se fond malo popuni, moglo uplaćivati za potrebe bolesne i starije braće. Drugi dio braće priželjkivao je kao opciju uvođenje fonda mirovinskog osiguranja, iz kojega bi kasnije svaki od njih redovito »izvlačio« dio novca za pokrivanje troškova u starosti i bolesti. Budući da je teško bilo usuglasiti raspravu o fondu, na prijedlog o. Generala, Predsjedničko vijeće je predložilo da se glasuje općenito o osnivanju fonda, a u međuvremenu, do sljedećega Redovitoga provincijskog kapitula, Definitorij treba razraditi precizniji pravilnik o tom fondu, koji će biti razmotren i odobren na idućem provincijskom saboru. Izglasavanjem prihvaćen je prijedlog da u taj fond sva braća sve-

ćenici mjesečno uplaćuju iznos u visini pet misnih intencija (=250 kn). Za braću koja djeluju u inozemstvu, a nemaju neki fond osiguranja, iznos će uplaćivati Provincija. Rok stupanja na snagu ove odredbe odredit će Provincijski definatorij.

3. *Treći dio rada* Izvanrednoga provincijskog kapitula posvećen je razmatranju statuta/pravilnika »Hrvatskog areopaga«. U raspravu je uveo fra Josip Blažević, voditelj centra »Hrvatski areopag« i predstavio pripremljeni tekst statuta. U opširnoj diskusiji došlo se do zaključka da se jednoj skupini braće povjeri pravna »lektura« i dotjera nacrt teksta, kako bi se na idućemu Redovitom provincijskom kapitolu za dvije godine braća kapitularci mogli izjasniti i eventualno odobriti nacrt djelovanja ovoga centra, koji je naša Provincija osnovala pred deset godina, a kao svrhu ima proučavanje novih religioznih pokreta i promicanje međureligijskog dijaloga. Prethodno bi trebalo informirati nadležne crkvene vlasti o planovima i radu »Hrvatskog areopaga«, a bilo bi korisno izvidjeti mogućnost uže suradnje s asiškim CEDIF-om, koji unutar Reda promiče srodnu djelatnost.

U *završnom dijelu* Kapitula Provincijalni ministar upoznao je Kapitul s odlukom ss. franjevki

misionarki iz Asiza da se zbog smanjenja broja sestara od jeseni povlače iz našega creskog samostana sv. Frane. Prisutni gvardijani potaknuti su da do kraja mjeseca, ako ikako mogu, dostave Generalnoj kuriji odgovore na anketu u vezi s obnovom Konstitucija, budući da do ovog trenutka nijedan samostan to nije učinio, što je potvrdio i fra Miljenko Hontić, generalni definator. Provincijal je podsjetio na sudjelovanje u drugom turnusu duhovnih vježbi, sredinom lipnja u Cresu, kao i održavanje II. Pastoralnog kolokvija potkraj lipnja. Najavljena je Provincijalova vizitacija tijekom listopada i studenoga ove godine. S obzirom na vizitaciju generalnog ministra, ona se održava jednom u šestogodištu, pa neće biti održana u preostalom dijelu našega četverogodišta.

Euharistijsko slavlje prvog dana Kapitula u kapeli Svetog Duha predvodio je i održao prigodni nagovor fra Josip Blažević, drugog dana u crkvi sv. Antuna slavlje je navečer predvodio fra Miljenko Hontić, a propovijedao generalni ministar fra Marco Tasca, dok je završnog dana misno slavlje u crkvi sestara klarisa u Mikulićima predvodio, uz kratki nagovor, fra Ljudevit Maračić, i tom je prigodom sestrama nakon mise uručen novčani prilog-dar naše Provincije u povodu Klarine godine.

DR. NIKOLA BENKOVIĆ – DOBROTVOR PROVINCIJE

Na blagdan Uzašašća Gospodinova, 17. svibnja 2012., fra Ljudevit Maračić, provincijal, proglasio je u Samostanu Svetog Duha u Zagrebu dr. Nikolu Benkovića, obiteljskog liječnika braće spomenutog Samostana, dobročiniteljem Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca. U svom govoru na početku večere o. Provincijal je naveo razloge za dodjelu ovog priznanja: osobite zasluge dr. Benkovića, pažnju i nesebično pružanje zdravstvenih usluga ne samo braći zagrebačkog Samostana Svetog Duha, nego i mnogoj drugoj braći iz ostalog dijela Provincije. Ove usluge dr. Benković čini vrlo marno već 25 godina. U našem Redu i Provinciji ustaljena je praksa proglašavanja zaslužnih dobročinitelja dobrotvorima. Ovim se dr. Nikola Benković uključuje u red duhovne subraće, »koja uživaju sve duhovne blagodati uobičajene od pamtivijeka u dugoljetnoj povijesti Reda i Provincije«.

O. Provincijal je završio svoju zahvalu i proglašenje dobročiniteljem dr. Benkovića željom da mu Gospodin, »po zagovoru svetog oca Franje, obilato uzvрати i naplati sve dosad učinjeno i što će još uslijediti«.

Dr. Nikola Benković zahvalio se na ovom činu pažnje i zahvalnosti prema njemu, što on u svojoj skromnosti nije očekivao. On smatra da je učinio i čini braći Samostana Svetog Duha u Zagrebu i drugoj braći u Provinciji, koja zatraže njegovu pomoć, samo ono što kao liječnik treba činiti.

Uz povelju priznanja dr. Benkoviću je uručen i medaljon s likom sv. Jeronima, zaštitnika naše Provincije, rad akademskog slikara Vlade Radasa.

ODRŽANO PROLJETNO PLENARNO ZASJEDANJE CEC-A

Od 8. svibnja navečer do 12. svibnja ujutro održano je petodnevno proljetno plenarno zasjedanje Konferencije Srednoeuropskih provincijala (CEC) u švicarskom duhovnom centru »Foyer Franciscain« u Saint Mauriceu (Valais). Sudjelovalo je desetak predstavnika, zajedno s generalnim asistentom CEC-a, fra Miljenkom Hontićem. Kao i uvijek, susret je imao formativni i informativni, pa i rekreativni karakter.

U formativnom dijelu poznati švicarski kapucinski franciskanolog, *fra Anton Rotzetter* vrlo je produhovljeno i konkretno s franjevačkih pozicija predstavio temu »Sobrietas-Solidaritas«. Posebno se zadržao na pojavi konzumerizma koja sve više osvaja prostor i na području franjevačkog života: »Dalla cultura del pane, alla civilizzazione del consumo«, poslužio se poznatim riječima talijanskog pisca i filmskog redatelja, Pier Paola Pasolinija. I kako se sve više troši, kad je sve potrošeno, nestaje i nade. Nasuprot tome, Franjo nudi »vivere sine proprio« i baš ta eksproprijacija nudi recept izlazu iz naših kriza. Franjo je prekinuo s tadašnjim načinom života (»Exivi de mundo«, kaže u Oporuci). Naš je današnji način života sve više kopija našega suvremenog stanja, što bi trebalo nadići ako želimo biti vjerni Evanđelju, Franji Asiškome. Ostvarenje sebe je velika stvar, ali taj zahtjev ponekad nudi previše individualističku viziju života, pri čemu se solidarnost prema drugima stavlja u drugi plan. Valja stoga nadići anakronističku viziju našeg života, jer jučerašnji recepti više ne djeluju. Danas u našoj askezi vrijedi načelo: »Arte di riduzione«, umijeće smanjivanja, reduciranja, ostavljanja onoga što doista nije potrebno. To je nova asketika, koju dobro definira latinski pojam »austeritas« odnosno »sobrietas«. Logična je posljedica: »Il rifiuto del consumismo!« (Kao ilustraciju predavač

je iznio podatak OUN da se prije 20 godina u Prvome svijetu po osobi trošilo oko 20 kg mesa godišnje, danas je prosjek porastao na 50 kg godišnje, a za 20 godina se predviđa 80 kg mesa godišnje.) Zbog toga je Franjo možda drugačije gledao na životinje, koje nisu objekti već svojevrсни subjekti, koje valja voljeti, čuvati im dostojanstvo. Konkretna posljedica: - Uživati a ne trošiti – trošiti mnogo manje (elektriku, grijanje, vozila...) – jesti manje mesa: sve to kao stil života. Iz tih razloga sam autor priznaje da već dvadeset godina nije jeo mesa niti vozio automobil.

Drugo izlaganje formativnoga karaktera imao je *fra Angelo Paleri*, generalni postulador za kauze svetih našeg Reda. Prikazao je sadašnje stanje, a kao uzorak koji sada može poslužiti za primjer naveo je napor oko kanonizacije bl. Angele iz Folinja. Iz novije plejade kandidata iznio je iz pojedinih krajeva Srednje Europe kandidate za oltar (nema ih baš mnogo, u odnosu na one latinskih naroda). Spomenuo je, iz naših krajeva, fra Placida Cortesea, za kojega se očekuje ne samo više zanimanja nego i zauzetosti i od strane naše Provincije, kojoj inače formalno nije pripadao, ali je imao dosta dodirnih točaka s Hrvatima i Slovencima. Istaknuo je na kraju potrebu da svaka provincija imenuje nekoga mlađeg fratra da potiče ovakve inicijative, koje mnogo mogu koristiti za buđenje i razvijanje zvanja.

U informativnom dijelu susreta svaki je predstavnik prikazao trenutno stanje, sjene i svjetla, probleme i projekte svoje jurisdikcije. Švicarski generalni delegat, *fra Vincenzo Cosatti*, upoznao je detaljno sa zaključkom spajanja Švicarske i Austrijske delegature s Njemačkom provincijom, u kojoj će ove dvije strane sačinjavati Austrijsko-švicarsku provincijsku kustodiju. Od 10. lipnja dalje u

Beču se održava prvi kapitul te kustodije, na kojoj treba izabrati vodstvo i pokrenuti ostvarenje preuzetih zadataka.

Njemačka provincija, preko provincijala *fra Bernardina Seithera*, posebno je istaknula pokušaj jačeg povezivanja s poljskom i njemačkom braćom koja djeluju na području ove zemlje. Danas u Njemačkoj ima oko 120 franjevaca konventualaca, od toga niti polovica ne pripada matičnoj Njemačkoj provinciji. Ima dosta teškoća u programiranju pastoralnog rada, življenju bratskog svjedočenja, a ni financijsko rješenje nije najbolje postavljeno. Njemačka provincija proživljava trenutno personalnu krizu jer su dva fratra uslijed napuštanja samostana u Kaiserlauternu zatražila sekularizaciju s namjerom da definitivno ostanu u biskupiji.

Djelatnost braće usmjerava se na izvanžupski pastoral, u kojemu vide mnoge šanse za svojstveniji apostolat. Trenutno nemaju nijedne svoje župe, a prihvatit će ih jedino kao privremeno rješenje, bez dubljeg uključivanja u ekonomske i administrativne zahvate. - O stanju u Nizozemskoj provinciji, koja danas ima svega 18 članova, od toga polovicu preko 75 godina, govorio je provincijal *fra Theo Scholtes*. On je vrlo detaljno prikazao njihov način života, usredotočen u tri male regije, od koje svaka ima svoju kuću u kojoj neki stalno žive, a drugi češće navraćaju. Unatoč svemu, čini se da braću nije ostavila nada.

O našoj Provinciji, koja brojem zauzima prvo mjesto u ovoj Konferenciji (Hrvatska ima 72, Njemačka 56, a Slovenska provincija 47 braće), govorio je provincijal *fra Ljudevit*, posebno se osvrnuvši na netom završene proslave (Veritas) i događaje (Susret/Srećanje u Šibeniku) te predstavio skori Izvanredni provincijski kapitul i proslavu 800. obljetnicu dolaska sv. Franje na naše obale. – Slovenski provincijal, *fra Milan Kos*, uz statistički pregled i iskustva s rumunjskom braćom (trenutno u Ljubljani uče slovenski jezik tri buduća rumunjska svećenika), predstavio je jesenski duhovni kapitul na kojemu će glavni referent bio isusovac p. Marko Rupnik.

Uz ostale informacije iz Reda, *fra Miljenko Hontić*, generalni asistent CEC-a, izvijestio je o

razradi zajedničke ankete naših provincija u vidu pripreme skoroga Redovitoga generalnog kapitula. Predstavio je svoj sažetak i zamolio prisutne za primjedbe i dopune. Potaknuo je provincijale i delegate da posreduju kod svojih gvardijana, budući da su samo iz Njemačke provincije stigli neki odgovori, a iz ostalih krajeva (uključivši i Hrvatsku provinciju) uglavnom nije stigao nijedan prilog! O procesu obnove naših Konstitucija izvijestio je *fra Vincenzo Cosatti*, predsjednik CEC-a, koji je upoznao prisutne s dvodnevnom susretom održanim u Zagrebu odmah po Bijeloj nedjelji, gdje je fra Janez Kurbus pokrenuo i vodio razgovor o temi konventualnosti, kao posebnom pitanju koje zadiru u nove konstitucije. Sudionici susreta upoznati su sa slanjem njemačkog subrata fra Bernharda Schultesa na službu redovitoga penitencijara za njemački jezik u Baziliku sv. Petra u Rimu.

Od nekih konkretnih zaključaka valja izdvojiti:

- 6. i 7. rujna u Cresu održava se susret odgovornih za odgoj našega Cetusa;
- Sljedeći »JuniorenTreffen« održat će se također u Cresu, iduće godine, od 2. do 6. travnja, odmah po Uskrsu. Glavna tema ovog susreta bit će »Franjevački izvori kao nadahnuće našem današnjem franjevačkom životu«. Predsjednik CEC-a (fra Vincenzo) i domaći magister klerika (fra Josip) bit će zaduženi za razradu teme i pripremu programa.
- Odlučeno je da se sljedeći, jesenski, susret CEC-a održi od 8. do 12. listopada u samostanu Maria Eck (Njemačka).

U sklopu susreta priređen je posjet glasovitoj augustinskoj bazilici Sv. Mauricija u samome mjestu, koja postoji od 515. godine. Sudionici su imali poludnevni izlet u mjesto Sion (pedesetak kilometara dalje), gdje su razgledali ovo zanimljivo švicarsko mjesto, s bazilikom sv. Teodula, a oni koji vole uspinjanje, imali su prilike vidjeti u jednoj crkvi na brdu i najstarije danas orgulje koje još uvijek služe funkciji. U obližnjem mjestu Tully priređena je večera, na kojoj je proslavljen i 69. rođendan nizozemskog provincijala p. Thea.

SUSRET NOVAKA I KLERIKA U ASIZU

Asiz, (IKA) - Susret bogoslova i novaka Reda franjevac konventualaca koji okuplja više od 300 mladih odgajanika iz 14 europskih zemalja (Hrvatska, Njemačka, Engleska, Italija, Poljska, Rumunjska, Rusija, Slovačka, Slovenija, Malta, Francuska, Španjolska, Turska i Libanon) održan je od 10. do 14. travnja u Asizu. Tema susreta bila je »Identitet franjevac konventualaca u Europi: obrazovni izazov za mlade odgajane«.

Prvoga dana, 10. travnja, održana je pozdravna liturgija koju je predvodio kustos Svetoga samostana fra Giuseppe Piemontese, koji je u homiliji rekao: »Mi smo jedna obitelj, koja se sastoji od brojne braće što se vraćaju na obiteljski grob kako bi se obnovili i podsjetili na svoje korijene i izvore. U to ste uključeni i vi, mlada nada Crkve i našega Reda«. Pozvao ih je, nadalje, ne samo otvoriti oči, već i proširiti pogled srca, kako bi shvatili značenje poticaja što im svojim naukom uvijek iznova upućuje serafski otac sveti Franjo. Nakon homilije uslijedilo je predstavljanje odgojnih kuća.

Nakon različitih svjedočanstava uslijedio je i rad po skupinama: kontemplacija, siromaštvo, bratstvo, malenost te poslanje, a cilj im je pomoći okupljenim novacima i bogoslovima u shvaćanju dara bratskoga zajedništva te međusobnoga dijeljenja i prihvaćanja.

U četvrtak, 12. travnja, okupljeni su hodočastili od bazilike Sv. Franje do Rivotorta, mjesta prve zajednice. Idući uz crkvicu Sv. Damjana, generalni ministar fra Marco Tasca podijelio je okupljenima križić sv. Damjana koji podsjeća na početke Franjina obraćenja i djelovanja.

Četvrti dan, 13. travnja, započeo je u bazilici Marije od Anđela, u Porcijunkuli, misom koju je pred-

vodio mons. Francesco Nole, OFM Conv., biskup Tursija i Lagonegra, koji je u homiliji govorio o služenju u poslušnosti, poniznosti i ljubavi prema Bogu i braći. »Ljubav nas čini slobodnima«, rekao je Nole, pitajući »kako služimo svojoj braći«. Nakon mise uslijedila su svjedočanstva, rad po grupama i razgledavanje samostanskoga kompleksa. Dan je završio molitvenim bdjenjem u Donjoj bazilici te zajedničkim posjetom grobu sv. Franje. Bdjenje, koje je u sebi imalo i obred pranja nogu, predvodio je fra Jerzy Norel, vikar Reda, koji je u uvodu homilije rekao: »Svi mi još uvijek pred očima imamo liturgiju Velikoga četvrtka s obredom pranja nogu. Obredni znak postaje za nas znakom našega duhovnog identiteta, koji objašnjava kako nasljedovati Isusa, kako utjeloviti naše zvanje manjega brata«.

Peti dan, 14. travnja, obilježen je zajedničkim hodočašćem na La Vernu, gdje je svečano euharistijsko slavlje predvodio generalni ministar Reda Tasca. Govoreći okupljenoj braći, fra Marco je istaknuo važnost otvorenosti u zajednicama, »važnost zaljubljenosti i očaranosti Kristom kojemu nije važno jesmo li lijepi ili manje lijepi, uspješni ili ne – baš kao apostoli«.

Važno je istaknuti da su svi sudionici susreta, na poticaj mjesnoga biskupa Domenica Sorrentina, predvođeni generalnim ministrom Tascom, potpisali zajedničku izjavu kojom, u ovim teškim vremenima neposluha Crkvi, ponovno izražavaju vjernost, poslušnost i potporu Svetoj Stolicu, papi Benediktu XVI. i njegovim nasljednicima.

Na ovome susretu sudjelovali su i hrvatski franjevci konventualci predvođeni provincijalnim ministrom fra Ljudevitom Maračićem i odgojiteljem klerika fra Josipom Blaževićem te svi klerici.

ODUSTALI KANDIDATI

Nakon uspješno završenog drugog razreda na Šalati, sjemeništarc LUKA JURIC svojevrijedno je odustao od sjemeništa i prekinuo daljnje školovanje.

Postulant PERO BARBA dogovorno je odustao od početka novicijata te se, po svršetku godine postulare, vratio kući.

TRADICIONALNI SUSRET/SREČANJE U ŠIBENIKU

Tradicionalni susret u uskršnom vremenu članova Hrvatske i Slovenske provincije franjevac konventualaca bio je na blagdan sv. Marka, 25. travnja 2012., u samostanu sv. Frane u Šibeniku. Okupljanje je bilo u 10 sati. Domaćini su bili braća šibenskog samostana: fra Nikola Roščić, vršitelj službe gvardijana, fra Gracijan Gašperov i fra Vitomir Glavaš.

Braća iz Hrvatske provincije došla su: iz samostana Svetog Duha u Zagrebu na čelu s fra Ljudevitom Maračićem, provincijalom, iz samostana sv. Frane u Splitu, iz samostana sv. Ivana Krstitelja u Puli, postulanti iz Cresa, i fra Paško Mandurić iz Njemačke; ukupno 18 redovnika i 5 postulanata.

Iz Slovenske provincije došla su 22 redovnika iz raznih samostana: Ptuja, Ljubljane, Ptujske Gore, Pirana, Videma pri Ptuju, na čelu s fra Milanom Kosom, provincijalom.

Nakon dobre okrepe fra Nikola Roščić je jako lijepo i stručno upoznao braću dviju provincija s

dragocjenom knjižnicom šibenskog samostana. Ta knjižnica je vrlo bogata s pergamenama, kodeksima, inkunabulama, i drugim vrijednim knjigama. Knjižnica je nedavno obnovljena i stručno uređena. Još joj nedostaje digitalizacija.

U podne bilo je slavlje sv. Mise u crkvi sv. Frane odnosno nacionalnom svetištu sv. Nikole Tavilića. Misu je predvodio fra Miljenko Hontić, generalni asistent CEC-a, u konceleciji 32 svećenika. Zbor crkve sv. Frane pjevao je vrlo lijepo misu »De Angelis«. U sv. misi sudjelovali su i vjernici ove crkve. Misa se slavila na hrvatskom, slovenskom i latinskom jeziku. Fra Miljenko je u homiliji protumačio riječ Božju mise blagdana sv. Marka.

Poslije mise bio je ručak u konobi »Krešimir IV.«, čiji su sada iznajmljeni prostori inače sastavni dio samostana sv. Frane. Tu se našlo svega blaga Božjega. Nakon što su braća okrijepila tijelo, neki od njih su se uputili prema Zagrebu, a neki opet u razgledavanje glasovite šibenske katedrale sv. Jakova.

OSNOVANA AUSTRIJSKO-ŠVICARSKA PROVINCijsKA KUSTODIJA

Od 10. do 13. lipnja u bečkom samostanu Presvetog Trojstva održan je konstituirajući kapitul Austrijsko-švicarske provincijske kustodije, koja je uklopljena u Njemačku provinciju sv. Elizabete. Ova provincijska kustodija sastavljena je od dosadašnjih generalnih delegatura, odnosno prethodnih provincija u Austriji i Švicarskoj. Do pripajanja Njemačkoj provinciji dolazi zbog osjetnog smanjenja braće, pa bi ovaj pokušaj trebao olakšati normalniji život i djelovanje braće u Austriji i Švicarskoj.

Na prvome kapitolu, 11. lipnja o. g., za prvoga provincijskog kustosa izabran je fra Christian Fichtinger (1942.), dosadašnji generalni delegat u Austriji. Za vikara je izabran fra Daniel Brocca (CH), a za tajnika fra Thomas Manahil (A). Ostali su članovi definatorija: fra Petru Farcas (A) i fra Vincent Cosatti (CH).

DOKINUTA BELGIJSKA GENERALNA DELEGATURA

Na svetkovinu sv. Antuna Padovanskoga, 13. lipnja o. g., dokinuta je dosadašnja generalna delegatura Belgije, a njezin jedini samostan, onaj u Bruxellesu, pripojen je Francuskoj provincijskoj kustodiji. Od preostalih pet članova bivše Belgijske kustodije, trojica su se ućlanila u Nizozemsku provinciju, jedan priključio Padovanskoj provinciji, a peti Provincijskoj kustodiji Svete Zemlje.

Novu samostansku zajednicu u Bruxellesu sačinjava pet fratara, među kojima je i naš australski Hrvat fra Jack Mardešić. Za prvoga gvardijana imenovan je fra Daniel Thevenet.

naša provincija

23. SJEDNICA PROVINCIJSKOG DEFINITORIJA

Redovita sjednica Definitorija održana je u srijedu, 18. travnja, u popodnevnom satima. Nazočili su svi definatori. Na programu ove sjednice bilo je nekoliko važnih točaka, kao što je definitivna izrada programa skoroga Izvanrednoga provincijskog kapitula. Odlučeno je da ovaj skup ima tri glavne teme, uz možda još poneku točku za razmatranje. Glavna rasprava odnosit će se na pitanje *preispitivanja naših nazočnosti i djelatnosti*, potom će ne manje interesa izazvati razmatranje mogućih *ponuda mirovinskog* ili nekoga drugoga sličnog načina osiguranja, te konačno odobrenje statuta »Hrvatskog areopaga«. Ovih dana će svaki kapitulac dobiti službeni poziv s radnim materijalima za pripravu i raspravu na Kapitolu. U drugom dijelu sjednice Definitorija Ekonom Provincije je vrlo detaljno izvijestio o *tromjesečnom financijskom kretanju* unutar Provincije. Konstatirano je da stanje, zahvaljujući i uvedenoj štednji, zadovoljava. Potom je provincijalni ministar opširno izvijestio defintore o jednosatnom razgovoru s *Generalnim ministrom u Asizu*. Na kraju je zaključeno da se sljedeća, 24. sjednica Definitorija, održi u Zagrebu, u ponedjeljak, 14. svibnja, kad će biti i obilježeno prvo »poluvrijeme« ovoga četverogodišta.

24. SJEDNICA PROVINCIJSKOG DEFINITORIJA

Ova sjednica odredila je svojevrsnu razdjelnicu, jer za nama je polovica četverogodišta. Što je na kraju svečano obilježeno prigodnim ručkom u jednome zagrebačkom restaurantu. Sama pak sjednica održana je u dopodnevnom satima ponedjeljka, 14. svibnja, uz sudjelovanje svih defini-

tora. Nakon molitvenog uvoda i zapisnika prošle sjednice, koji je prihvaćen bez znatnijih izmjena, uslijedio je razgovor o glavnoj temi, a to je *završna priprema* za Izvanredni provincijski kapitul. Zbog toga je na taj dio sjednice pozvan zagrebački gvardijan, fra Tomislav Cvetko, imenovan za gvardijana kapitula. Provincijalni ministar izvijestio je kako je završio detaljnu obradu ankete o preispitivanju naših djelatnosti i nazočnosti, koja predstavlja glavnu temu skoroga kapitulskog skupa. Dvije trećine braće odgovorilo je na pitanja, poneki su dodali svoje primjedbe, zapažanja i prijedloge, što je sve uvršteno u obradu ankete, koja će na početku kapitulskih zasjedanja biti uručena svakom kapitularcu. Potom je bilo govora o dnevnom redu. Za liturgijski dio skupa zadužen je fra Ivan Bradarić. Euharistijsko slavlje prvog dana ujutro predvodit će vikar Provincije, fra Josip Blažević, u utorak navečer slavlje u crkvi sv. Antuna predvodit će fra Miljenko Hontić, generalni asistent CEC-a, uz prigodnu homiliju generalnog ministra, fra Marka Tasca. Trećeg i završnog dana euharistijsko slavlje predvodit će provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić, i to u jutarnjim satima srijede kod ss. klarisa u Mikulićima, kojima će u povodu Klarine godine uz čestitke biti uručen i novčani prilog kao dar naše Provincije.

Definitori su upoznati s najnovijim informacijama iz života Provincije, nakon što su prethodno prihvatili prijedlog Provincijalnog ministra da se *proslava ovogodišnjeg Dana Provincije* održi u splitskom samostanu sv. Frane na sam blagdan sv. Jeronima, u nedjelju, 30. rujna, u popodnevnom satima, sa svečanim euharistijskim slavljem u tamošnjoj crkvi. To je odlučeno u vidu povezivanja Dana Provincije sa znanstvenim skupom koji se dan kasnije, 1. listopada, održava na istome mjestu, a u povodu obilježavanja dijela proslave 800. obljetnice dolaska sv. Franje u naše krajeve. Detaljni program, u dogovoru s tamošnjom braćom, bit će razrađen i objavljen na vrijeme. U ovim proslavama sudjelovat će i braća klerici, pa će tako provincijsko zajedništvo doći do punijeg izražaja.

S obzirom na polaganje svećanih zavjeta, predloženo je da to bude za večernjih sati svetkovine sv. Franje u zagrebačkoj crkvi sv. Antuna. Na kraju je zaključeno da se sljedeća, 25. sjednica Definitorija Provincije održi po završetku duhovnih vježbi, u creskom samostanu sv. Franje, u petak, 22. lipnja popodne.

IZVANREDNE SJEDNICE DEFINITORIJA

U vrijeme održavanja Izvanrednoga provincijskog kapitula iskorištena je prigoda nazočnosti svih definitora pa je 21. svibnja o. g. održana izvanredna sjednica Provincijskog definitorija, s jedinom točkom: razmatranje molbe fra Željka Klarića da mu se dopusti *svećeničko ređenje*. Nakon pročitane molbe razmotreno je izvješće njegova magistra, fra Josipa Blaževića, i pastoralno izvješće fra Martina Jakovića, župnika zagrebačke župe sv. Antuna Padovanskoga, gdje je fra Željko, pod župnikovim mentorstvom, proveo pastoralnu praksu đakonske godine. Definitorij je odobrio molbu fra Željka, koji će svećenički red primiti u zagrebačkoj katedrali, u subotu, 16. lipnja, a mladu misu će slaviti u Podmilačju, u nedjelju, 1. srpnja.

U subotu, 1. lipnja o. g. u Provincijalatu je održana izvanredna sjednica Provincijskog definitorija radi razmatranja molbi petorice postulanata da im se dopusti *ulazak u novicijat*. Najprije su pročitane pojedinačne molbe kandidata, potom je uslijedilo razmatranje pismenog izvješća njihova magistra, fra Zdravka Tube i nakon razmjene mišljenja, pristupilo se pojedinačnom glasovanju ba-

lotacijom. Sva petorica (Robert Jandel, Vjekoslav Džijan, Marko Parat, Franjo Škarec i Pero Barba) prošla su ovu provjeru te im se dopušta ulazak u novicijat, koji će početi sredinom rujna ove godine u Asiškom Svetom samostanu. Nakon toga se na sjednici poveo razgovor o personalnim planovima ove jeseni, koji će se nastaviti i na sljedećoj redovitoj sjednici Provincijskog definitorija.

SJEDNICA KOMISIJE ZA ODGOJ

U prostorijama definitorija u Svetoduškom samostanu u Zagrebu, u četvrtak, 24. svibnja 2012. održana je 5. sjednica Komisije za odgoj i izobrazbu braće. Komisijom je predsjedao fra Ljudevit Maračić, provincijal, a prisustvovali su svi članovi Komisije. Nakon što su magistri odgojnih ustanova iznijeli svoje pismene izvještaje o životu i radu zajednica, te o kandidatima, fra Ljudevit je predstavio molbe trojice kandidata za postulaturu.

U sjemeništu u Zagrebu trenutno borave petorica sjemeništaraca, a u postulaturi na Cresu petorica postulanata. U asiškom samostanu u Italiji je naš jedini novak fra Ivan Lotar, a od naših devet bogoslova jedan studira na Seraficumu u Rimu, jedan je đakon u zagrebačkoj župi sv. Antuna, a ostalih sedam studira na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Fra Zdravko Tuba je na kraju izvijestio o završenim radovima na obnovi zgrade Centra za duhovna zvanja koja se nalazi u sklopu creskoga samostana.

KARDINAL VINKO PULJIĆ PRVI PUT NA SVETOM DUHU

Na poziv fra Martina Jakovića, župnika župe sv. Antuna u Zagrebu, uzoriti gospodin Vinko kardinal Puljić, nadbiskup sarajevski (BiH), slavio je na blagdan sv. Antuna Padovanskoga, 13. lipnja 2012. večernju sv. Misa u crkvi sv. Antuna u Zagrebu. Poslije Mise zadržao se sa svetoduškim fratriba i svećenicima koji su bili u koncelebraciji ili pomagali ispovijedati na večeri u samostanskom blagovalištu. Uprava Provincije i braća samostana Svetog Duha izražavaju svoju radost i zahvalnost uzoritom gospodinu Vinku kardinalu Puljiću na misi i vrlo poticajnoj propovijedi u crkvi sv. Antuna. Isto tako braća zahvaljuju Kardinalu za njegov boravak u njihovom samostanu – to je prvi slučaj da je neki kardinal Svete Rimske crkve noćio pod krovom ovog samostana!

franjevačke veze

U IMOTSKOM ODRŽANO PLENARNO ZASJEDANJE VFZ-A

Imotski, (IKA) – U Franjevačkom samostanu sv. Franje u Imotskom u srijedu 30. svibnja održana je sjednica Vijeća franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, pod predsjedanjem dr. fra Ivana Sesara, predsjednika Vijeća i provincijala Hercegovačke franjevačke provincije. Na sjednici su sudjelovali svi provincijalni poglavari i provincijalne poglavarice franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini.

U prvom izbornom dijelu sjednice, po isteku trogodišnjeg mandata, pristupilo se biranju dopredsjednika/ice Vijeća, te ravnatelja/ice Franjevačkog instituta za kulturu mira. Sestra *Ivanka Mihačević*, provincijska predstojnica Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije reizabrana je za dopredsjednicu Vijeća franjevačkih zajednica u RH i BiH. *Fra Mijo Džolan* reizabran je za ravnatelja Franjevačkog instituta za kulturu mira.

Na sastanku su, uz određene teme, članovi Vijeća raspravljali o projektu »Franjevački izvori« i o proslavi 800. obljetnice dolaska sv. Franje u naše krajeve koja će se održati 6. listopada 2012. u Splitu.

Fra Pero Vrebac, koordinator za izdavanje »Franjevačkih izvora«, podnio je polugodišnje izvješće

u kojem su predložene završne, pripremne faze za tisak ovoga važnog djela, kao i prijedlozi Uredničkog vijeća za promociju »Franjevačkih izvora« u nekim gradovima Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Istaknuta je važnost trajne formacije franjevačkih zajednica, pri čemu je na poseban način predstavljen program »Franjevačke ljetne škole duhovnosti«, koja će se održati 8-14. srpnja 2012. na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu.

Izvješće o liturgijsko-pastoralnom dijelu proslave 800. obljetnice dolaska sv. Franje u naše krajeve podnio je *fra Žarko Relota* predsjednik Organizacijskog odbora proslave. U ovom dijelu susreta članovima Vijeća pridružila se Anđelka Visković, dogradonačelnica grada Splita, te izrazila radost i otvorenost za suradnju u pripremi i održavanju ovoga velikog događaja.

Izvješće o znanstvenom dijelu proslave 800. obljetnice dolaska sv. Franje u naše krajeve podnio je *fra Josip Sopta*. Odlučeno je da se znanstveni simpozij na ovu temu održi 1. i 2. listopada 2012. u Splitu i u Zadru.

Gvardijan franjevačkog samostana u Imotskom *fra Zoran Kutleša* predstavio je članovima Vijeća povijesni i kulturni dio samostana.

IZDAVANJE »FRANJEVAČKIH IZVORA«

Braća s nestrpljenjem očekuju objavljivanje velikog djela »Franjevački izvori«, u izdanju Vijeća franjevačkih zajednica. Sve je spremno za tisak, sada se još radi na pojmovnom kazalu, pa djelo odmah ide u tisak. Ima oko 2.200 stranica. Najkasnije će se pojaviti, kako je istaknuto na prošlom zasjedanju VFZ, do kraja kolovoza, kako bi za franjevačke proslave u Splitu i Zadru bilo dostupno i predstavljeno. Svaki član naše Provincije dobit će na dar jedan primjerak ovoga dugo očekivanog izdanja.

najave skupova

II. PASTORALNI KOLOKVIJ

Posvećena i kućna Crkva. Odnos međusobnog pomaganja, podržavanja, suradnje i izgradnje

(Zagreb, 26. i 27. lipnja 2012.)

26. lipnja 2012:

- 9.00: Uvodna molitva
(animira: fra Roko Bedalov)
- 9.10: Pozdravna riječ o. Provincijala
- 9.20: Uvodna riječ moderatora
(fra Žarko Relota)
- 9.30: Neprolazne obiteljske vrednote
(biskup Valentin Požaić)
- 10.00: Pauza
- 10.30: Što Crkva danas ima poručiti obiteljima
(prof. dr. Milan Šimunović)
- 11.00: Raprava
- 12.00: Srednji čas
- 12.30: Objed
- 16.00: Nužnost bolje i primjerenije pastoralne skrbi za obitelji
(prof. dr. Ivica Pažin)
- 16.30: Iskustva rada s obiteljima jednog povjerenika za obiteljski pastoral
(fra Nikola Jureta)
- 17.00: Rasprava
- 18.00: Zaključci prvoga dana
(o. Provincijal)

27. lipnja 2012:

- 9.00: Uvodna molitva
(animira fra Ivan Penava)
- 9.10: Uvod u rad
(fra Žarko Relota)
- 9.20: Crkvene strukture i obiteljski pastoral
(dr. Tomislav Markić)
- 9.50: Pauza
- 10.30: Svjedočanstva obiteljskih osoba o korisnosti njihove povezanosti sa svećenicima za stabilnost braka i vjerski rast obitelji
(Zagreb, Split, Sisak)
- 10.30-10.45: Očekivanja današnjih obitelji od Crkve
(Ozana i Dragan Krasić)
- 10.45-11.00: Potrebe i mogućnosti okupljanja obitelji po samostanima i župama
(obitelj će dovesti fra Nikola Jureta)
- 11.00-11.15: Važnost, vrijednost i korisnost druženja sa svećenicima i redovnicima
(Neda i Nadomir Križanović)
- 11.15-11.45: Rasprava
- 11.45: Završno priopćenje
- 12.00: Sveta misa
(predslavi o. Provincijal)
- 12.45: Objed

PROSLAVA 800. OBLJETNICE DOLASKA SV. FRANJE

Znanstveni skup i liturgijsko slavlje

(Split-Zadar, listopad 2012.)

U sklopu nedavno održanoga plenarnog zasjedanja Vijeća franjevačkih zajednica, održanog u srijedu, 30. svibnja u Imotskom, *fra Žarko Relota*, glavni koordinator liturgijskog dijela proslave, koji će se održati na Sustipanu u Splitu, u subotu, 6. listopada, podijelio je prisutnim članovima VFZ obavijesti o pripremi s molbom da se to proslijedi ostaloj braći. Prenosimo poziv našega fra Žarka:

Poštovani brate,

franjevačka obitelj u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini priprema se obilježiti ove godine (2012.) 800. obljetnicu dolaska svetoga Franje Asiškoga na naš dio Jadrana. Budući da i Vaša zajednica pripada toj istoj obitelji, voljeli bismo da se na određene načine uključite u ovu proslavu. Stoga Vam šaljem nekoliko obavijesti:

1. Središnje misno slavlje bit će 6. listopada 2012. u 11.00 sati na Sustipanu (Split);
2. Znanstveni simpozij će se održati u Splitu i Zadrugu 1. i 2. listopada 2012.;
3. Proslavi će prethoditi devetnica pred blagdan svetoga Frane (od 25. rujna do 3. listopada 2012. godine). Ovu devetnicu svaka će franjevačka zajednica (svaki samostan i svaka župna zajednica povjerena redovnicima) obilježiti na svoj način. Na Provincijalate će biti dostavljene kateheze (9), a tajništvo svake Provincije osmisliće način kako to dostaviti svim samostanima. Sadržaj kateheza vezan je uz život svetoga Franje te uz aktualnu zbilju i bilo bi dobro da se svaku večer devetnice, nakon euharistijskoga slavlja, održi po jedna kateheza;

4. Liturgijski dio proslave sastoji se od:

- a) bdijenja u crkvi sv. Frane na Obali u Splitu (od 24.00 do 6.00 sati, u subotu 6. listopada 2012.). Cijelu noć će biti izloženo Presveto i uz njega će do jutarnjih sati bdjeti jedna redovnička franjevačka obitelj s područja grada Splita,
- b) prigodne molitve (od 6.00 do 10.00 sati). Animaciju preuzima FRAMA i FSR,
- c) blagoslova s Presvetim na kraju bdijenja i molitve,
- d) procesije (od samostana svetoga Frane na Obali do Sustipana),
- e) svete Mise u 11.00 sati na Sustipanu,
- f) koncerta, koji će nakon mise upriličiti razni zborovi mladih.

Vas molim, dragi brate, da svoju zajednicu upoznate s ovim programom, potaknete na sudjelovanje i animirate vjernike koji su vezani uz Vašu zajednicu da budu dio ove svefranjevačke proslave. Provincijale koji imaju svoje samostane u Splitu molim da animiraju sat vremena programa na cjelonoćnom bdijenju u crkvi svetoga Frane na Obali.

Želeći svima lijepu, pobožnu i, u Franjinom duhu raspjevanu proslavu, pozdravljam njegovim pozdravom: »Gospodin Ti dao mir!«

fra Žarko Relota,
glavni koordinator proslave

Tako je to bilo pred 50 godina

Proslava 750-godišnjice dolaska sv. Franje u Dalmaciju

Proslava će se održati u samostanu Franjevac Konventualaca u Splitu, Titova obala br. 1. Započima svečanom trodnevnicom 1. listopada navečer. Pontifikalnu sv. Misu služi preuzvišeni gospodin o. Celestin Bezmalinović, pomoćni biskup hvarski. Pod pontifikalom propovijed. Na kraju euharistijski blagoslov, a zatim prikazivanje slika iz života sv. Franje asiškog.

2. listopada. Svečani pontifikal služi preuzvišeni Ivo Gugić, pomoćni biskup dubrovački. Propovijed, blagoslov, prikazivanje slika.

3. listopada. Svečanu sv. Misu služi mnogopoštovani o. dr Marijan Žugaj, provincijal Franjevaca Konventualaca. Propovijed, blagoslov, prikazivanje slika.

4. listopada. Svečani pontifikal prije podne služi preuzvišeni dr Frane Franić, biskup splitski.

Za vrijeme trodnevnice i na sam blagdan pjeva zbor bogoslova Franjevaca Konventualaca iz Zagreba.

Tom prigodom bit će otvorena izložba u samostanskom klausturu gdje će biti prikazan povijesni razvoj triju redova sv. Franje, sadašnje stanje franjevaca u Jugoslaviji, povijest provincije sv. Jeronima Franjevaca Konventualaca i kratki historijski prikaz samostana sv. Franje u Splitu.

(Objavljeno u »Glasniku sv. Antuna Padovanskoga«, br. 6-7/1962, str. 25)

TRAJNA FORMACIJA 2012.

Perspektive apostolata Vojske Bezgrešne U spektru nove evangelizacije

(Zagreb, 15.-18. listopada 2012.)

Ponedjeljak, 15. listopada 2012.

- 7.30 Služba Čitanja i Jutarnja
- 8.15 Doručak
- 9.00 Polazak u Novi Marof
- 10.00 *Elementi nove evangelizacije u životu sv. Franje* – fra Augustin Kordić
- 10.40 *Kronika Vojske Bezgrešne u Hrvatskoj* – fra Ljudevit Maračić
- 11.20 Pauza
- 11.40 Upoznavanje s radom Nacionalnog Centra Vojske Bezgrešne u Hrvatskoj – fra Ante Gašparić

- 12.30 Ručak u Novom Marofu
(Povratak u Zagreb)
- 16.00 *Međunarodni trendovi u apostolatu Vojske Bezgrešne* – Raffaella Aguzzoni, međunarodni predsjednik Vojske Bezgrešne,
- 16.45 *Medijski apostolat sv. Maksimilijana Kolbea* – fra Ivan Bradarić
- Pauza
- Diskusija
- 18.30 Krunica u crkvi sv. Antuna Padovanskog – animiraju bogoslovi
- 19.00 Misa – fra Josip Blažević, povjerenik za trajnu formaciju

20.00 Večera

21.00 »Sv. Maksimilijan Kolbe – život i apostolat« – scensko-multimedijalni prikaz (režija: B-B)

Utorak, 16. listopada 2012.

6.30 Doručak

7.00 Polazak u Voćin

7.30 Služba Čitanja i Jutarnja (u autobusu)

10.30 Misa u Gospinom svetištu u Voćinu – fra Ljudevit Maračić, provincijalni ministar

12.00 Ručak kod voćinskog župnika

15.30 Posjet biskupu i razgled Požege

17.30 Posjet zatvoru u Staroj Gradiški

20.00 Večera u Zagrebu

Srijeda, 17. listopada 2012.

7.30 Misa s Jutarnjom – fra Ivan Bradarić

8.15 Doručak

9.00 *Smisao i značenje nove evangelizacije* – dr. sc. Tomislav Ivančić

9.45 Pauza

10.00 *Perspektive apostolata Vojske Bezgrešne u spektru nove evangelizacije. Pastoralni aspekt* – fra Žarko Relota

10.45 Pauza

11.15 Diskusija

12.15 Srednji čas

12.30 Ručak

15.00 Kava

15.30 Rekreativno popodne (potrebna sportska oprema)

18.00 Svečana Večernja s klericima

18.30 Večera

19.30 Predstavljanje knjige Giuseppe Simbula: *Vojska Bezgrešne. Narav, teologija, duhovnost*. Predstavljajući: fra Ivan Bradarić, izdavač knjige, fra Raffaele di Muro, međunarodni duhovni asistent Vojske Bezgrešne...

Četvrtak, 18. listopada 2012.

7.30 Misa s Jutarnjom – fra Augustin Kordić

8.15 Doručak

9.00 Svjedočanstva asistenata u radu s VB (Molimo sve voditelje članova VB da podjele svoja iskustva u radu s članovima VB, iznesu poteškoće i daju sugestije. Poželjno je da u mjesnim bratstvima voditelji provedu određenu anketu kako bi i sami članovi mogli izraziti svoje sugestije.)

10.00 Pauza

10.30 Programiranje apostolata VB za narednih deset godina

12.30 Ručak (Završetak programa)

JESENSKI SUSRETI U SPLITU

Ovogodišnji Dan Provincije proslavit ćemo u samostanu sv. Frane u Splitu, na dan sv. Jeronima, 30. rujna, u popodnevnom satima. Nakon prigodnog programa u crkvi će se slaviti svečana sv. misa. Dan kasnije, 1. listopada, na istome mjestu, u popodnevnom satima održava se prvi dio simpozija u povodu proslave 800. obljetnice dolaska sv. Franje na naše obale. 2. listopada simpozij se nastavlja u popodnevnom satima u franjevačkom samostanu sv. Frane u Zadru.

U subotu, 6. listopada, na Sustipanu u Splitu, u dopodnevnom satima održava se izvanjska proslava spomenute 800. obljetnice, uz sudjelovanje svih franjevačkih obitelji iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Sva su braća pozvana i zamoljena da sudjeluju u tim susretima, o čemu će detaljnije informacije uskoro uslijediti.

veritasove proslave

HODOČAŠĆE U PADOVU

Zahvalno hodočašće u Padovu u povodu pedesete obljetnice izlaženja časopisa Veritas – Glasnik sv. Antuna Padovanskoga okupilo je više od 1200 vjernika iz cijele Hrvatske. Dolazak u svetište sv. Leopolda Mandića u ranim jutarnjim satima i prikupljanje hodočasnika označio je i početak hodočasničkoga dana. Uslijedilo je pravo hodočašćenje. Povorka hodočasnika pješice je prošla ulicama Padove do bazilike sv. Justine, a zatim i do bazilike sv. Antuna.

Glavni dio slavlja je bila sveta misa u bazilici sv. Antuna koju je predslavio sisački biskup, mons. Vlado Košić. U koncelebraciji su bili provincijali: fra Ljudevit Maračić i fra Gianni Cappelletto, fra Enzo Poiana, rektor Bazilike, fra Nikola Šantek, ispovjednik za hrvatski jezik te naša subraća iz Hrvatske: fra Alojzije Litrić, fra Augustin Kordić, fra Josip Blažević, fra Josip Priselac, fra Martin Jaković, fra Maksimilijan Herceg, fra Ivan Radeljak, fra Zdravko Tuba, fra Ivan Poletto, fra Igor Horvat, fra Matija Antun Mandić, fra Zlatko Vlahek, fra Željko Klarić, fra Josip Petonjić, fra Nikola Degač, fra Vladimir Vidović, fra Marko Jurić, fra Filip Pušić, fra Josip Ivanović i fra Milan Gelo, postulanti i sjemeništarc. Na hodočašću i u koncelebraciji svete mise bili su i: vlč. Vlahomir Pruha iz Siska, fra Matija Koren iz Bjelovara; franjevci iz okolice Imotskoga fra Mladen Prolić i fra Nikica Ajdučić; vlč. Anđelko Katanec iz Zagreba, vlč. Dario Čović iz Splita te jedan hrvatski svećenik koji je na studiju u Veneciji.

Biskupa, sve svećenike i vjernike hodočasnike pozdravio je na početku slavlja fra Ivan Bradarić, urednik Veritasa, organizator i voditelj hodočašća. Fra Ivan je zatim pozdravio i sve pristigle hodočasnike: »Najviše vas je došlo iz Zagreba, čak u deset buseva i teško mi je spominjati župe iz kojih ste sve došli, jer su među vama vjernici ne samo iz

zagrebačkih župa, nego i šire. Tu je golema grupa hodočasnika iz Vinkovaca i Vukovara, također iz više župa te iz Rokovaca. Pozdravljam i hodočasnike iz Imotskoga, odnosno Runovića i Podbačja; hodočasnike iz Novog Marofa i Mađareva; iz Splita, Siska, Bjelovara, Požege, Đakova, Garešnice, Zaprešića, Velike Gorice, Kutine... Nisam zaboravio, nego namjerno izdvajam vjernike hodočasnike iz Cresa koje s Padovom posebno povezuje sluga Božji Placido Cortese, Cresanin, koji je dugi vijek redovničkoga života proveo ovdje pri Bazilici sv. Antuna i umro mučeničkom smrću u Trstu, u studenome 1944. godine, kao žrtva ljubavi i šutnje. Vjerujem da ćete vi, dragi Cresani, a i svi mi danas moliti, da Crkva što prije prepozna njegove kreposti i proglasi ga blaženim.«

Na hodočašću su sudjelovali svi članovi uredničkoga vijeća Veritasa te veći broj suradnika i novinara, djelatnici tiskare Denona predvođeni svojim direktorom g. Markom Denona, grupa djelatnika domova za starije i nemoćne osobe sv. Maksimilijan Kolbe i sv. Josip iz Zagreba. Pjevanje na svetoj misi, ali i na drugim mjestima predvodio je zbor »Tomislav Talan« župe sv. Antuna Padovanskoga iz Zagreba. »Danas smo hodočasnici iz svih hrvatskih krajeva ovdje u bazilici sv. Antuna u Padovi. Želimo zahvaliti sv. Antunu Padovanskome na 50 godina izlaženja Veritasa - Glasnika sv. Antuna Padovanskoga u Hrvatskoj. No, želimo tom velikom svecu Katoličke Crkve preporučiti sve svoje osobne i narodne potrebe«, rekao je u propovijedi sisački biskup Vlado Košić. Govoreći, pak, o sv. Antunu, nazvao ga je najvećim propovjednikom nakon sv. Pavla. Sv. Antun, osobito revan u čitanju i studiranju Svetog pisma, ostaje posebno prepoznatljiv kao navjestitelj Božje Riječi. Njegova je poruka: »U Svetom pismu trebamo pronalaziti motive i za molitvu i za svakodnevni kršćanski život. Iz molitve je proizašlo Antunovo propovijedanje, koje pak prati svjedočanstvo života«, naglasio je mons. Košić i podsjetio kako je sv. Antun upravo zbog toga bio uspješan u svome poslanju: »Postao je obraćenik mnogih heretika. Zbog uvjerljive riječi nazvali su ga 'maljem' heretika, što danas ne

zvuči privlačno. No, time se zapravo kaže da je vrlo uvjerljivo razoružavao zablude i otklanjao sumnje onih koji u Krista nisu vjerovali ili su vjerovali krivo. «I danas se pitamo što je istina? »Često slušamo mnoge poluistine i mnoge riječi koje se pretvaraju istinom, ali što je prava istina? Je li je to mišljenje nekolicine ljudi, je li to suprotstavljanje u različitim sukobima, dok ne dođe do nekog rješenja u različitim stavovima koje bi bilo zajedničko svima, ili što bi bilo najprihvatljivije za ovu ili onu skupinu? Je li istina ono što privremeno golica našu radoznalost i zadovoljava našu čežnju za senzacijom?«, rekao je mons. Košić i istaknuo kako je »Isus Krist objavio istinu o Bogu i čovjeku, a mi smo pozvani zagledati se u tu Istinu.« Poželio je svima dar mudrosti koja vodi do spoznaje Istine. U tom je kontekstu važna i molitva za domovinu: »Nekada nam se čini da luta, da ju narodni vođe vode u propast, da se hoće izgubiti, da ne znamo ni mi sami kamo to idemo i što se s nama događa? Što je naš cilj? Molimo da naša domovina ne bude izgubljena, već da bude sretno mjesto života svih građana. Molimo za budućnost našega naroda i da, po zagovoru sv. Antuna, nikada ne bude gušena istina.« »Veritas« – ime glasnika sv. Antuna Padovanskog na hrvatskom jeziku znači Istinu. A kao što se događa s istinom, tako je bilo i s Glasnikom. Tijekom povijesti bio je zabranjivan upravo zbog istine, »no, ponovno je uskrsnuo, borio se za svoje mjesto u našoj domovini i bio je neprestano glas Istine«, istaknuo je mons. Košić i zaključio sa željom da i mi budemo navjestitelji i glas istine, »i to ne samo riječima, već i svojim životom.« Misno slavlje u Bazilici završilo je zavjetnim ophodom oko svečeva groba.

Nakon slavlja svete mise rektor bazilike je za sve koncelebrante i asistenciju priredio svečani ručak u samostanskom blagovalištu. U znak sjećanja svim članovima hrvatskoga Definitorija padovanski provincijal je darovao bijelu štolu. Hodočašće je nastavljeno posjetom Camposampiera gdje je i završeno.

Nemoguće je opisati dojmove vjernika i njihove pohvale na savršen red, besprijekornu organizaciju, vrhunsku asistenciju naših klerika i raspoloženje koje je vladalo tijekom dana. Na koncu, sve su dodatno uljepšali slovenski i hrvatski carinici, koji su nam priredili brzi prolaz.

SVEČANA PROSLAVA U ZAGREBU

Veritas – Glasnik svetoga Antuna Padovanskoga, 24. travnja je svečano proslavio pedesetu godišnjicu izlaženja svečanom akademijom, održanom u dvorani svetoga Franje u sklopu našega samostana franjevac konventualaca na Svetome Duhu u Zagrebu. Akademiji je nazočio nadbiskup Nikola Eterović, tajnik Sinode biskupa, i mnogi drugi uvaženi gosti.

Veritasu su za njegovu zlatnu obljetnicu čestitke uputili mnogi, među kojima svakako valja izdvojiti onu pape Benedikta XVI. te onu zagrebačkoga nadbiskupa Josipa Bozanića. Slavlje je nastavljeno svečanom svetom Misom u crkvi svetoga Antuna Padovanskoga, koju je predslavio nadbiskup Eterović.

U prigodnim je govorima, kao i u propovijedi, istaknuto kako je Veritas na neki način, u vremenima koja na ovim prostorima nisu bila sklona vjeri, bio preteča obnove katoličkoga tiska u Hrvatskoj te kako danas – i prema papinim riječima – treba biti sredstvom nove evangelizacije. Spomenuti su svi njegovi dosadašnji urednici (ukupno petorica), među kojima se posebno ističu fra Ivon Ćuk, koji je časopis i pokrenuo daleke 1962. godine, fra Ljudevit Maračić, sadašnji provincijal hrvatske provincije franjevac konventualaca svetoga Jeronima, koji je časopis uređivao punih 26 godina te aktualni urednik fra Ivan Bradarić.

Dragome zlatnome slavljenu, koji je za svoju veliku obljetnicu zaslužio dobio i tortu, želimo još puno godina uspješnoga izlaženja, na radost svih njegovih vjernih čitatelja koji izlazak svakog novog broja doživljavaju kao blagdan, kako je između ostaloga istaknuto u jednome od prigodnih govora.

VERITASOVA PRIGODNA PONUDA

U povodu velikog jubileja, 50. obljetnice izlaza mjesecnik »Veritas- Glasnik sv. Antuna Padovanskog« objavio je više vrijednih i zapaženih izdanja, koja su pred svetkovinu sv. Antuna predstavljena javnosti:

Maksimilijan Herceg: SPASONOSNO TRPLJENJE bl. Ivana Pavla II. Izdanje okuplja djelomice priloge objavljene prethodno na stranicama »Veritasa«. Knjiga ima 96 stranica, stoji 50 kn.

Giovanni Lazzara (priredio): 365 DANA SA SVETIM LEOPOLDOM – svakodnevne misli u svjetlu riječi Božje. Džepno izdanje, 232 stranice, 50 kn.

Ivan Bradarić: HODOČASNIČKI VODIČ U PADOVU – drugo, promijenjeno i dopunjeno izdanje, s mnogo ilustracija u boji, 132 stranice, 60 kn.

Spomenica: VERITAS – GLASNIK SV. ANTUNA PADOVANSKOGA: 50 GODINA. Više priloga raznih autora podsjeća na prijedni put. U dodatku mnoštvo ilustracija s prigodnoga hodočašća u Padovu i prigodne proslave u Zagrebu. Svečano izdanje, veći format, 140 stranica, 100 kn.

Bibliografija (priredila: **Tanja Popec**): 50 GODINA VERITASA. Vrijedno i zanimljivo djelo s kronološkim slijedom i po abecednom redu autora. Knjiga ima 620 kn, zajedno s CD-om. Cijena knjige i CD-a: 200 kn, a samo CD: 75 kn.

Sva ova djela mogu se naručiti i nabaviti u Upravi »Veritasa«, Sveti Duh 33, 10000 Zagreb.

Predstavljanje Veritasovih izdanja

U dvorani Svetog Franje na Svetom Duhu u dva su navrata predstavljena po dva najnovija Veritasova izdanja: u srijedu, 6. lipnja navečer predstavljene su knjige o patnji pape Ivana Pavla II. i svakodnevne misli sv. Leopolda Mandića za cijelu godinu. U ponedjeljak, 11. lipnja navečer, na istome mjestu predstavljena su dva prigodna Veritasova izdanja: »Veritas: 50 godina« i »Bibliografija Veritasa kroz 50 godišta«.

PRIZNANJE PADOVAN- SKOJ PROVINCIJI

U sklopu Veritasova zahvalnog hodočašća, u subotu, 21. travnja o. g., za vrijeme objeda u samostanskoj blagovaonici u Padovi, fra Ljudevit Maračić, provincijalni ministar, svečano je predao provincijalnom ministru Padovanske provincije sv. Antuna, fra Gianniju Cappellettu, bronačnu bistu, koja prikazuje sv. Jeronima, rad akademskog kipara Vlade Radasa iz Zagreba, kao vidljivi znak zahvalnosti i priznanja od strane naše Provincije. Na poledini biste urezana je posveta na hrvatskom i talijanskom jeziku. Hrvatski tekst glasi:

HRVATSKA PROVINCIJA SV. JERONIMA
FRANJEVACA KONVENTUALACA
Zagreb, Sveti Duh 31

Definitorij Provincije, na svojoj redovitoj, 22. sjednici, održanoj 6. ožujka o. g. u Zagrebu, prihvatio je prijedlog provincijalnog ministra, fra Ljudevita Maračić, a u povodu skore proslave velike obljetnice pedesetogodišnjeg izlaza Veritasa, da se u osobite dobrotvore naše Provincije uvrsti Padovanska provincija sv. Antuna, koja već desetljećima redovito i obilato materijalno pomaže razne pothvate i djelatnosti naše Provincije, posebno izdavačke djelatnosti Veritasa – Glasnika sv. Antuna Padovanskog.

Ovim činom, s puno iskrene radosti i bratske zahvalnosti, proglašavamo i uvrštavamo

PROVINCIJU SVETOG ANTUNA U PADOVI

u red posebnih dobrotvora koji s nama dijele sve duhovne blagodati što od pamtivijeka pripadaju subraći i dobrotvorima Reda i Provincije.

U Zagrebu, o Uskrsu 2012.

*fra Ljudevit Maračić,
provincijalni ministar*

ZAHVALA IZ PADOVE

Iz ureda provincijalnog ministra Padovanske provincije sv. Antuna franjevac konventualaca (prot. 061/12 od 30. svibnja 2012.) primili smo zahvalnicu, koju u prijevodu objavljujemo u cijelosti:

Mnogopoštovani o. Provincijale: Gospodin ti dao mir!

Želim i u ime Provincijskog definitorija zahvaliti tebi, definitorima i svoj braći sestrinske Provincije sv. Jeronima za bratski pohod učinjen protekloga 21. travnja, zajedno s hrvatskim hodočasnicima, a u povodu 50. obljetnice revije »Veritas – Glasnik sv. Antuna«, koju izdaju braća tvoje Provincije.

Vjerujem da je pohod naglasio ne samo zajedničku vezu s likom sv. Antuna, već i bratsku povezanost naših dviju provincija, koje su povijesna zbivanja i Gospodinova volja ujedinili u uzajamnoj solidarnosti i pomaganju.

Suradnja koju posljednjih godina s naše strane pružamo reviji »Veritas« i koju je Definitorij tvoje Provincije odlučio priznati prigodnim darom našem Definitoriju i uvrštenjem Padovanske provincije u Knjigu dobrotvora Provincije sv. Jeronima, potvrđuje razloge uzajamne povezanosti.

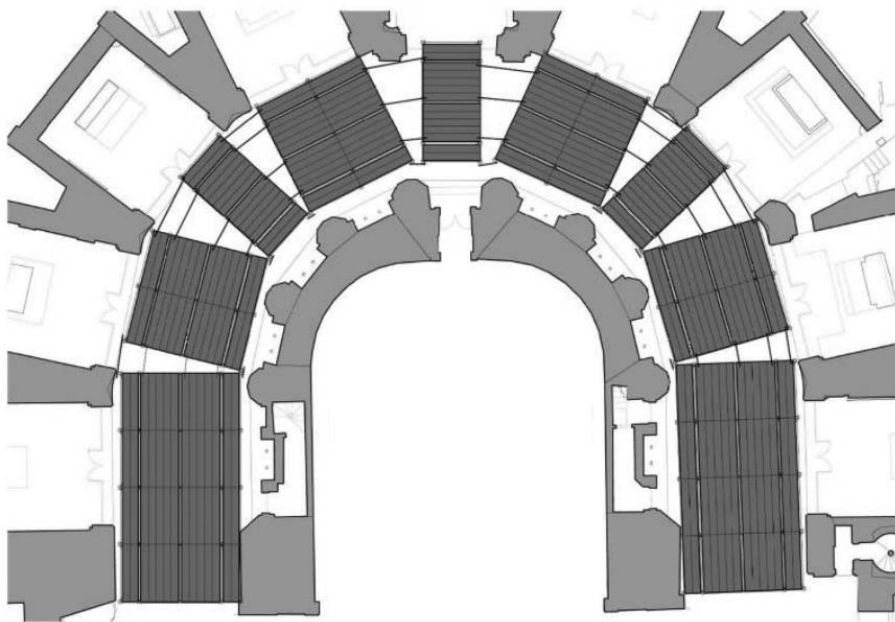
Neka Gospodin udijeli radost svima nama da mognemo proslijediti u vremenu ovu bratsku suradnju i solidarnost.

Bratski,

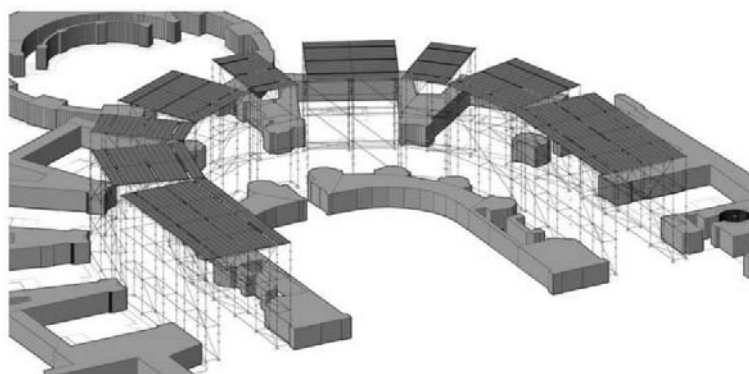
*fra Gianni Cappelletto,
provincijalni ministar*

Potresi koji su u svibnju ove godine pogodili Italiju nanijeli su manja oštećenja i padovanskoj bazilici sv. Antuna, zbog čega je Antunovo ove godine proteklo možda manje svečano. Razlog tomu su i sigurnosne mjere koje se provode. Bazilika je naime iznutra osigurana skelama, tako da posjetitelji ipak mogu prolaziti bazilikom, ali kroz sigurnosni tunel.

Mrežne stranice fotografijama i crtežima prikazuju kako sve to izgleda:

<http://www.flickr.com/photos/villaggiosantantonio/sets/72157630023921193/show/>

naši mladi

IX. DANI OTVORENIH VRATA

Uoči Nedjelje Dobroga Pastira, kada Crkva obilježava Svjetski dan molitve za duhovna zvanja, u našem klerikatu održani su IX. dani otvorenih vrata. Našem pozivu odazvala su se šestorica mladića, Antun iz Velike Gorice, Filip iz Milne na otoku Braču, Vilček, Pavao i Josip iz Zagreba te Jurica iz Polače kod Biograda na moru.

Susret smo započeli u petak, 27. travnja u prostorijama klerikata na Svetom Duhu, slijedilo je međusobno upoznavanje kao i predstavljanje našega Reda i Provincije koje je izvršno napravio, u maniri ne samo vrsnoga poznavatelja povijesti Reda nego više kao istinskoga svjedoka življenja franjevačkih ideala, fra Milan Gelo. Nakon zajedničke večere u samostanskoj blagovaonici uslijedilo je euharistijsko klanjanje koje je predvodio fra Josip Blažević.

Sljedeći dan započeli smo slavljenjem svete mise na latinskom jeziku i molitvom Jutarnje. Nakon doručka, uslijedio je kratki duhovni nagovor fra Josipa Blaževića o značenju i vrijednosti rada posebno u životu svetoga Franje kao i u našem redovničkom životu. Potom je uslijedilo čišćenje klerikata, uobičajena aktivnost koju mi bogoslovi činimo svake subote dopodne. Nakon toga, fra Vladimir je poveo sudionike Dana otvorenih vrata u kratko razgledavanje samostanskog i župnog kompleksa. Posjetili smo tako Centar za međureligijski dijalog Hrvatski areopag, Dom svetoga Antuna te izdavačku kuću Veritas u kojoj nas je lijepo dočekaio i primio glavni urednik Veritasa fra Ivan Bradarić. Nakon sinoćnje prezentacije o povijesti Reda kao i upoznavanja s temeljima franjevaštva, cilj današnjeg razgledavanja bio je upoznati potencijalne kandidate s našim aktualnim djelatnostima i poslanjem, kao našem franjevačkom odgovoru na potrebe suvremenoga čovjeka i izazove vremena u kojem živimo.

Poslije razgledavanja uslijedilo je pokorničko bogoslužje s ispitom savjesti koje je vodio fra Ivan Bradarić, te je nakon ovoga pružena mogućnost za sakrament pomirenja u kojem je pomogao i fra Alojzije Litrić.

Nakon ručka i poslijepodnevnog odmora susret smo nastavili kratkim uvodom u kršćansku meditaciju i meditacijom koju je izvršno pripremio fra Filip te smo završili s molitvom Srednjega časa.

Potom je uslijedila središnja točka današnjega programa, a to je bila kateheza o duhovnom pozivu koju jako lijepo pripremio i prezentirao fra Ivan Bradarić. Temeljno pitanje koje je fra Ivan postavio bilo je *Zašto razmišljati o duhovnom pozivu?* on je ponudio vrlo konkretne odgovore o potrebi i nužnosti odgovora na redovnički i svećenički poziv koji je upućen određenim pojedincima u vremenu u kojem žive.

U drugom dijelu kateheze fra Ivan je govorio o znakovima poziva te o potrebi otvaranja Božjoj volji. Svoje izlaganje zaključio je pitanjem koje si svaki onaj koji razmišlja o duhovnom pozivu mora postaviti te dati vlastiti odgovor, a to je *Što Bog očekuje od mene?* Nakon izvrsne kateheze uslijedila su osobna svjedočanstva kako nas bogoslova tako i fra Ivana i fra Alojzija o vlastitom odgovoru na duhovni poziv. Nakon svjedočanstava, uputili smo se u klerikatsku kapelicu te smo imali pjevanu Večernju koju je predslavio đakon fra Željko.

U subotu navečer, 28. travnja, bila je rekreativna večer, u kojoj smo uz malo pjesme i različite animacijske igre dan završili u pravom franjevačkom radosnom duhu.

Posljednji dan susreta, u nedjelju, 29. travnja, nakon pjevanje Jutarnje slavili smo svetu misu u župnoj crkvi koju je predslavio fra Martin. U svojoj homiliji govoreći o duhovnim zvanjima i potrebi molitve za sve nas koji živimo duhovno zvanje posebno se osvrnuo i na Dane otvorenih vrata klerikata.

Nakon svete mise, fra Josip Ivanović održao je predavanje o velikanu našega vremena svetom

Maksimilijanu Kolbeu te o udruzi Vojske Bezgrešne. Kao pravi vitez ove Marijine udruge i vrsni poznavatelj života i duhovnosti svetoga Maksimilijana, fra Josip je riječju i djelom uspio predstaviti bogato značenje i svu vrijednost duhovne baštine koju nam je ostavio ovaj uzorni poljski redovnik. Na kraju svoga izlaganja, fra Josip je upriličio svečano primanje novih članova Vojske Bezgrešne u klerikatskoj kapelici.

Susret smo završili iznošenjem dojмова svih sudionika koji su se biranim riječima vrlo pozitivno izrazili o projektu Dana otvorenih vrata klerikata kako o samome programu tako i o ideji održavanja ovakvoga događaja jer su mogli iz prve ruke vidjeti, doživjeti i iskusiti, barem na kratko, život jedne redovničke zajednice, upoznati se s posebnostima naše karizme i svjedočenja evanđeoskih vrednota.

izlog

OBJAVLJENO

Dr. sc. Ivan KARLIĆ:

- *Identitet i dijalog u suvremenom europskom kontekstu*. Doprinos kršćanstva suživotu u europskom kulturalnom i religijskom pluralizmu, u: *Filozofska istraživanja* 31 (2011.), sv. 4, str. 751-764.
- *Fra Pio Grgur Milesi (1680.-1769.)*, u: P. KNEZOVIĆ – M. JERKOVIĆ (ur.), *Zbornik o Mati Zoričiću*. Zbornik radova sa znanstvenog skupa »Mate Zoričić i prosvjetiteljstvo u redovničkim zajednicama tijekom 18. stoljeća«, Skradin, 19.-21. svibnja 2011., Hrvatski studiji, Zagreb, 2012., str. 307-324 (članak je napisan i objavljen u suradnji sa mr. sc. Valerijom Kovač).

Fra Ljudevit MARAČIĆ:

CRKVA U PREMANTURI, prilozi i doprinosi njezinu upoznavanju. Monografija CRKVA U PREMANTURI, autora fra Ljudevita Antona Maračića, nedavno predstavljena u rodnom mjestu našega subrata, donosi razne priloge i doprinose za upoznavanje premanturske župne crkve sv. Lovre i brojnih svećenika koji su pastoralno djelovali u tom najjužnijem dijelu Istre ili su ovdje rođeni. Djelo je izdala Medulinska općina, a predstavljeno u subotu, 28. travnja, u povodu 90. rođendana biskupa Antona Bogetića, sina ovog mjesta. U ovoj maloj monografiji objavljeni su mnogi dokumenti o dolasku hrvatskih doseljenika iz zadarskog zaleđa 1585., a prema zapisima iz župnog ureda izrađen je cjelovit popis župnika i pastoralnih djelatnika u Premanturi.

U PRIPREMI

Nikola Mate ROŠČIĆ:

FRANJO BRODOLOMAC – U povodu proslave 800. obljetnice prvog dolaska sv. Franje u naše krajeve autor objavljuje svoja istraživanja i razmišljanja vezana uz ovaj događaj, posebno se osvrćući na trogirsko-splitsku predaju dolaska sv. Franje u ova mjesta. Djelo je pisano prepoznatljivim stilom i zanimljivim izričajem vrsnog poznavatelja ove problematike. Knjiga će imati preko stotinu stranica, a trebala bi svjetlo dana ugledati svakako do Dana Provincije, 30. rujna, kada će u splitskom samostanu sv. Frane biti zajednička provincijska proslava.

Zbornik:

BERNARDIN SPLIČANIN I NJEGOV EVANĐELISTAR (uredio: Damjan GLAVAŠ). Godine 1995. u Splitu je održan zapaženi znanstveni skup u povodu 500. obljetnice poznatog Evandelistara fra Bernardina Spličanina. Objavljivanje radova tog simpozija iz objektivnih i subjektivnih razloga stalno se odgađalo, ali i unatoč 17 godina od održavanja ove proslave, mnogi prilozi čuvaju svježinu i aktualnost. Zbog toga je odlučeno da se do jeseni ove godine, kad se u Splitu i Zadru slavi obljetnica 800 godina dolaska sv. Franje u naše krajeve, tiska i objave ovi materijali, koji se upravo nalaze u fazi lekture. Djelo će biti pozamašno, ali vrijedi truda i troška.

PRILOG I.

OBRADA ANKETE

Nazočnost i djelatnosti

Obradio: Fra Ljudevit Maračić

Uvodne napomene

Prema odredbi našega Četverogodišnjega provincijskog plana, koji predviđa održavanje izvanrednoga provincijskog kapitula sredinom četverogodišta na temu preispitivanja naših nazočnosti i djelatnosti, Provincijska uprava pripremila je i potom razaslala svoj braći Upitnik s konkretnim pitanjima vezanima uz teme. Od 62 poslana upitnika, stiglo je 43 odgovora (što predstavlja ... posto), preko dvije trećine ispitanika. Kako je bila ostavljena mogućnost anonimnosti, tri su upitnika stigla bez potpisa, ali su dakako uvažena pri obradi. Uz to valja istaknuti da su dva upitnika, umjesto odgovora na konkretna pitanja, stigla u uopćenom, tematskom obliku, iz kojega je ipak bilo gotovo nemoguće iščitati opcije pošiljatelja, pa su ta dva odgovora stavljena po strani (računa se dakle svega 41 odgovor). Konačno, da bi se stekao bolji uvid u stajališta raznih starosnih skupina, ispunjeni upitnici razvrstani su u četiri grupe, od kojih svaka obuhvaća raspon od petnaestak godina. Evo pregleda broja odgovora po starosnim skupinama:

Prva grupa: do 40. godine – 7 odgovora (od mogućih 12);

Druga grupa: od 41. do 55. godine – 10 odgovora (od mogućih 19);

Treća grupa: od 56. do 70. godine – 11 odgovora (od mogućih 15);

Četvrta grupa: od 71. godine dalje – 11 odgovora (od mogućih 16);

Bez potpisa: 3 odgovora (nemoguće ih je svrstati u starosne grupe).

Razvidno je dakle da su starija braća u nešto većem postotku odgovorila na postavljena pitanja.

Pristigli ispunjeni upitnici numerirani su po redu pristizanja, od 1 do 43. U obradi zato neće biti naznačena imena potpisnika kod eventualnih obrazloženja, nego samo broj Upitnika, kako bi se mogla usporediti daljnja obrazloženja na pojedina pitanja. I još jedna napomena: U poslanom Upitniku bila je ostavljena mogućnost iznošenja vlastitog obrazloženja, što je više ispitanika iskoristilo, čak je stiglo i nekoliko odgovora s posebno dodanim pritvkom.

Obrada ankete:

PRVI DIO PITANJA - ŽUPE

1. Napustiti župu sv. Petra u Šibeniku-Vidici?

Svi zajedno: **DA – 20** **NE – 16**
 BEZ ODGOVORA – 5

Prema starosnim skupinama:

Prva grupa: **DA – 5** **NE – 2**
 BEZ ODGOVORA – 0

Druga grupa: **DA – 4** **NE – 4**
 BEZ ODGOVORA – 2

Treća grupa: **DA – 5** **NE – 4**
 BEZ ODGOVORA – 1

Četvrta grupa: DA – 5 NE – 5
BEZ ODGOVORA – 1
Nepotpisani: DA – 1 NE – 1
BEZ ODGOVORA – 1

Neka obrazloženja:

DA: »Nacionalnom svetištu sv. Nikole dati veću važnost izvanpastoralnih župnih djelatnosti, a župa previše razbija samostansku zajednicu« (6) – »Ova župa kao da je najudaljenija od cijele Provincije: već deset godina koliko sam u samostanu još nitko iz te župe nije sudjelovao ni na ministrantskim susretima, ni na Frami, ni na bilo kojem drugom susretu... kao da župa nije naša.« (11) – »Sva naša pažnja mora biti usmjerena osmišljavanju Nacionalnog svetišta sv. Nikole, pa se napuštanje ove župe nameće kao logično rješenje.« (12) – »Župu vratiti biskupiji. Naša samostanska zajednica je u oskudici s osobljem koje je sposobno voditi župu. Ovako odvojenom župom razbija se samostansko zajedništvo. Budimo na usluzi u našim samostanima u onome što vjernici od nas traže.« (17) – »Župu treba vratiti biskupiji zbog nemogućnosti stalnog rezidiranja župnika u župi. Župu se može ekskurirati na kraće vrijeme, ali tu onda nema ozbiljnog pastoralu, jer to nije ordinacija nego sjedište župe sa župnikom.« (30) – »Ako nema ozbiljnog pastoralu, župu vratiti biskupiji.« (31) – »Ne možemo joj se dostatno posvetiti i nije nam dobro sjela. Kao da nam je strana i osamostaljuje nam braću...« (32) – »Ne možemo spojiti naše zakonodavstvo i samostansko ustrojstvo s adekvatnim pastoralom i našom prisutnošću u župi, pa je valja napustiti.« (33) – »Pitanje koliko materijalno ili pak duhovno pridonosi samostanu i Provinciji.« (34) – »Imajući u vidu da Nacionalno svetište sv. Nikole zavređuje posebnu brigu i posvećenost pastoralu više redovnika, a prije svega kvalitetu. Nepotrebno je stvarati alternativu unutar samostana. Svetište mora biti primarna točka našeg interesa s ciljanim apostolatom, a to je kult sv. Nikole.« (42).

NE: »Napuštanje je negativno u Crkvi. Ako nam je do misije Crkve, onda budimo misionari i u vlastitoj Lijepoj našoj Domovini.« (1) – »Koliko

je bilo potrebno dobre volje da dobijemo tu župu? Koliko je braće uložilo trud u pastoralu. Ni pod razno!« (10) – »Nisam za to da se zatvori župa u Vidićima, jer smo stoljećima tražili ventil za otvaranje našega pastoralnog djelovanja u biskupiji. Dobili smo župu, čuvajmo je!« (13) – »U gradu gdje smo stoljećima, potrebno je imati župu.« (14) – »Žao mi je to izreći, ali je bjelodano da bi konventualizam života mogao evolvirati u konventualizam nerada ako se područje pastoralnog rada ograniči samo na samostanske crkve.« (18) – »Postoje dobri materijalni i personalni uvjeti da i nadalje vodimo navedenu župu. A treba imati i u vidu potrebe Šibenske biskupije.« (26)

2. Napustiti župe sv. Stjepana u Splitu/Meje:

Svi zajedno: DA – 14 NE – 23
BEZ ODGOVORA – 4

Prema starosnim skupinama:

Prva grupa: DA – 2 NE – 5
BEZ ODGOVORA – 0
Druga grupa: DA – 3 NE – 4
BEZ ODGOVORA – 3
Treća grupa: DA – 4 NE – 6
BEZ ODGOVORA – 1
Četvrta grupa: DA – 4 NE – 7
BEZ ODGOVORA – 0
Nepotpisani: DA – 1 NE – 1
BEZ ODGOVORA – 0

Neka obrazloženja:

DA: »Nema nas dovoljno da bismo sve pokrili...« (8) – »Župa je osnovana skoro pred pedeset godina, a do danas nema adekvatnoga pastoralnog centra. A župe osnovane za vrijeme Domovinskog rata već imaju svoje centre. Zajednica od ove župe nema ni duhovne ni materijalne koristi. Samostan može opstati i živjeti i bez ove župe.« (17) – »Od preuzetih obveza kod preuzimanja župe nismo ništa učinili glede izgradnje crkve i pastoralnog centra.« (20) – »Treba puno ulagati a rezultati su slabi. U Splitu samostan može biti dobro osmišljen i bez župe.« (26) – »Ova župa uvijek je bila sporna pa je

treba predati biskupiji i nastaviti pastoral u samostanu sv. Frane u okvirima i mogućnostima samostanske zajednice, posebno prema afinitetima fratara i njihove benevolentnosti.« (30) – »Ako se od 1967. nije mogao naći teren, ili se nije za to marilo, onda je vrijeme da se napusti.« (31) – »Ne možemo joj se dostatno posvetiti i kao da nam je strana. Nema župne crkve, a ima i drugih razloga da se napusti.« (32) – »Kad župa stvara balast i ne ostvaruje se uza sve napore, najbolje što se može, valja je napustiti.« (33) – »Ni duhovno a ni materijalno ne doprinosi puno ni samostanu ni Provinciji.« (34) – »Napustiti, ali uz molbu, ako je to moguće, da samostanska crkva s obližnjim ulicama, koje sada pripadaju Mejama, stvori malu župu.« (43).

NE: »Župa kao naša omogućuje puni angažman braće u samostanu, ali treba poraditi na gradnji pastoralnog centra.« (5) – »I samostan je uklopljen u župu i to je bio jedan od razloga da je nadbiskup Franić u tome nama izišao u susret.« (6) – »Samostan se nalazi u ovoj župi i župljani su većinom u samostanskoj crkvi.« (7) – »Ta župa spada u drugi po veličini naš samostan, koji kao takav treba opsluživati bar jednu župu.« (11) – »Napustiti Meje znači biti lud. Znači zatvoriti Sv. Franu i sa zapadne strane i tako zakonski biti isključen iz svakog vida župnog rada. Napustiti Meje znači eutanaziju Svetog Frane.« (13) – »Bolje zadržati jer ako dođe drugi svećenik tamo, bit će svega...« (22) – »I previše je fratara u samostanu te se mogu pastoralno skrbiti i za brojčano veću župu, osim ako neki nisu samo virtualni pastoralci.« (24) – »Za sada Provincija ima svećenika koji bi tamo mogli pastoralno djelovati. Dugo vremena se Provincija borila za župu u Splitu.« (29) – »Koji će to vjernici napuniti crkvu sv. Frane ako li ne župljani? Sveti Frane nije više dom vjernika grada Splita kao nekoć, već svojih župljana.« (36) – »Ostati, ali pokušati ishoditi da Sveti Frane bude župna crkva, a ne ona na Sustipanu.« (39) – »Nikako. Razlog postojanja župe koja se prostire i na naš samostan na Obali daje nam jurisdikciju i slobodne ruke oko administriranja sakramenata. To se nikako ne bi smjelo zaboraviti. Samostan bez župe u konkretnom slučaju gubi na svim poljima.« (42).

3. Napustiti župu sv. Maksimilijana Kolbea u Zagrebu-Bijenik?

Svi zajedno: DA – 11 NE – 25
BEZ ODGOVORA – 5

Prema starosnim grupama:

Prva grupa: DA – 1 NE – 6
BEZ ODGOVORA – 0

Druga grupa: DA – 3 NE – 5
BEZ ODGOVORA – 1

Treća grupa: DA – 3 NE – 6
BEZ ODGOVORA – 2

Četvrta grupa: DA – 4 NE – 6
BEZ ODGOVORA – 1

Nepotpisani: DA – 0 NE – 2
BEZ ODGOVORA – 1

Neka obrazloženja:

DA: »Provincija bi morala uskoro graditi veću crkvu. A čime? Župa sv. Antuna je dostatna za sve naše zagrebačke aktivnosti.« (5) – »Budući da Provincija oskudijeva s radnim osobljem, a na Bijeniku treba neminovno graditi pastoralni centar, a Provincija to ne može izvesti, župu vratiti biskupiji. I konfiguracija župe je takva da je teško pronaći prostor za pastoralni centar koji bi bio središte župe.« (17) – »Što se tiče ove župe, potrebno je pronaći novi teren i graditi novu crkvu, za što trebamo sposobnog čovjeka, dugo vremensko razdoblje i značajna sredstva, a s druge strane, stanovnici Bijenika i onako optiraju župi sv. Antuna pa će i dalje ostati problem bijeničkom župniku, tkogod on bio, organizirati život župe a da mu se župljani ne osipaju. Zato zagovaram da se taj teret prepusti dijecezanskom kleru.« (27) – »Očito da je Bijenik za nas promašena misija, kako svjedoče i minorne statistike. Tamo treba teren i velika crkva, a gdje je to nama? Pa većina vjernika i onako ide Svetom Antunu na Sveti Duh. Treba je predati biskupiji.« (30) – »Mi sada nismo u mogućnosti graditi crkvu, a oni koji idu na misu većinom idu autobusom, pa radije idu Svetom Antunu ili nekamo drugdje.« (32) – »Uz sav trud fratara u toj župi, nije se uspjela stvoriti samostojnost i privlačnost župe kao zasebne jedinice, stoga ju valja prepustiti biskupiji.« (33).

NE: »Župa je sv. Maksimilijana Kolbea, a ima više fratarara koji mogu uskočiti za izbjivanja župnika, a vjernici su odani našim fratrima.« (8) – »Župa ima prosperitet, samo treba malo veću crkvu.« (11) – »Pitanje bijeničke župe sv. Maksimilijana po meni je najmanji problem za našu Provinciju. Ukidanjem ove župe i zatvaranjem crkve ništa ne bismo dobili, a puno bismo izgubili. Crkva i župa naslonjene su na svetoduški samostan, što stvara jednu prirodnu povezanost i cjelinu. Kolbe je brand našeg Reda te mislim da ga se ne bismo smjeli olako odreći.« (12) – »Ne ostaviti, ali bi crkva možda mogla biti filijala župe sv. Antuna na Svetom Duhu.« (20) – »Bila bi sramota napustiti župu koja graniči sa župom sv. Antuna i 'pred nosom' je samostana, koji je pak 'mnogoljudan'« (24) – »Za sada Provincija pastoralaca ima. Ovu župu je Provincija skoro 'otela' monfortancima, pa ne bi bilo pravo da je sada napustimo.« (29) – »Uvijek se škrtarilo s novcem, pa su mnoge pozicije propale. Tamo bi mogao preseliti Centar Vojske Bezgrešne.« (31) – »Otimali smo se za nju. Neka nadbiskupija izgradi pastoralni centar i crkvu.« (35) – »Ima dovoljno svećenika na Svetom Duhu koji mogu opsluživati ovu župu.« (36) – »Napuštanjem Bijenika dodatno bi se ugrozila 'leđa' župi sv. Antuna. Dalekovidnijim gledanjem očuvanje sv. Maksimilijana Kolbea je strateška točka koja veže Mikuliće i Sveti Duh i Bijenik.« (42) – »Zasad ne napustiti, ako to bude moguće, jer ipak Kolbe pripada najprije našem Redu.« (43)

4. Napustiti župu sv. Vida u Mađarevu?

Svi zajedno: **DA – 23** NE – 13
BEZ ODGOVORA – 5

Prema starosnim grupama:

Prva grupa: DA – 3 NE – 4
BEZ ODGOVORA – 0

Druga grupa: DA – 5 NE – 3
BEZ ODGOVORA – 1

Treća grupa: DA – 7 NE – 2
BEZ ODGOVORA – 2

Četvrta grupa: DA – 7 NE – 3
BEZ ODGOVORA – 1

Nepotpisani: DA – 1 NE – 1
BEZ ODGOVORA – 1

Zapažanje: U ispunjavanju odgovora na postavljeno pitanje bilo je onih koji su zaokružili DA, uz napomenu: »Po isteku ugovora, za pet godina«. Isto tako bilo je onih koji su zaokružili NE, uz sličnu napomenu: »Zadržati do isteka ugovora«. Ako se zajedno uzmu ova dva zapravo ista odgovora, imamo 12 odgovora: »Po isteku ugovora«, i to 8 DA i 4 NE. Pa o tome valja voditi brigu pri razmatranju prijedloga. Navodimo jedan karakterističan odgovor NE: »Smatram da ovu župu možemo napustiti i kad ispunimo ugovor 2017. Možda bi bio prebrz potez da odjednom zatvorimo dvije župe. Ako ovu župu napustimo za pet godina, bio bi to normalniji slijed.« (11) I jedan odgovor DA: »Napustiti župu po isteku ugovora 2017.« (20)

Neka obrazloženja

DA: »Jer ova župa 'lomi' bratstvo samostanske zajednice. Tko ide u Mađarevo uvijek je 'stranac' u marofskom bratstvu.« (6) – »Mislim da Varaždinska biskupija ima dovoljan broj svojih svećenika, a mi bismo time dobili.« (8) – »Buduci da je župa uzeta na rok, časno izdržati rok trajanja i potom vratiti župu vlasniku.« (13) – »Tu je stara kuća i puno vlage, a slično i crkva, a zaseoci su raštrkani.« (14) – »Župu vratiti biskupu. Treba se više koncentrirati u Novom Marofu. Sadašnji župnik i gvardijan već je stariji. Pomoćnici su jedan osamdesetogodišnjak i drugi sedamdesetpetogodišnjak. Otkuda smoći dvojicu novih na njihovo mjesto?« (17) – »Svakako ćemo za nekoliko godina ostati bez te župe, pa je bolje usmjeriti mladog čovjeka gdje je sada potrebnije.« (22) – »Ako biskup ne ponudi 'in perpetuum', više ne produživati ni sporazum na određeno vrijeme.« (27) – »Župe nama povjerene, a u kojima ne rezidira župnik, neminovno stagniraju i propadaju, pa tako i Mađarevo, koje je dano na ugovor do 2017. Treba je vratiti biskupiji koja to, izgleda, i očekuje, jer župa zaslužuje da ima rezidencijalnog župnika.« (30).

NE: »To je dobra župa u Zagorju i bilo bi tužno da se povučemo iz te župe. Kategorički: Ne!« (1) –

»Umjesto napuštanja tražiti da župa potpuno pripadne našoj Provinciji, pogotovo nakon toliko godina briga.« (10) - »Župa sasvim mirno koegzistira i dobro se uklapa u cjelokupni rad novomaroofske samostanske zajednice. Ne mislim da bi je, ukoliko to biskup ne želi, trebalo napuštati.« (12) - »Marof i Mađarevo sada predstavljaju jednu nerazdvojivu cjelinu. Sva crkvena infrastruktura podignuta je i bila bi šteta i neodgovorno sada napuštati Mađarevo.« - »Zadržati je do 2017. Dotad i traje ugovor, a ljudi su dobri vjernici i prisni sa svom braćom u Novom Marofu.« (32) - »Nije razborito napuštati jer se time oduzima i sprječava cjelovitost naše prisutnosti u tom dijelu Zagorja. Ukidanjem bi se više izgubilo nego dobilo. U svakom slučaju Mađarevo spada u jednu od kvalitetnijih župa. Čekati radije istek ugovora s biskupijom i nastojati oko prudu-ljenja.« (42)

Obrada ankete:

DRUGI DIO PITANJA - SAMOSTANI

1. U Puli stvoriti jedno samostansko bratstvo tako da Samostan sv. Franje bude matična kuća, a samostan sv. Ivana postane podružna kuća (može i obratno, ako tako naznačite)

Svi zajedno: DA – 22 NE – 16
BEZ ODGOVORA – 3

Prema starosnim skupinama:

Prva grupa: DA – 4 NE – 3
BEZ ODGOVORA – 0

Druga grupa: DA – 5 NE – 3
BEZ ODGOVORA – 1

Treća grupa: DA – 4 NE – 7
BEZ ODGOVORA – 0

Četvrta grupa: DA – 7 NE – 3
BEZ ODGOVORA – 1

Nepotpisani: DA – 2 NE – 0
BEZ ODGOVORA – 1

Neka obrazloženja:

DA: »Obratno: župi sv. Ivana pripada budućnost, a u crkvi sv. Franje dovoljan je za sada je-

dan fratar.« (2) - »Takav je trend danas. Iz centra voditi župe i filijale, a korisno je i za zajedničko vođenje domaćinstva.« (6) - »Samostan sv. Franje zbog svojega vjerskog i kulturnog te povijesnog značaja.« (8) - »Ako prođe ova solucija, onda Sveti Frane neka bude centar za obje kuće, jer bi bilo grubo da Sveti Frane izgubi status samostana kad je u svijesti naroda, Crkve i države po tome prepoznatljiv kao samostan. Pa neka to ostane i u spajanju kuća.« (13) - »Svakako, a u daljnjoj perspektivi napustiti Svetog Ivana.« (22)

NE: »Protiv sam 'pretvaranja' ovih samostana u podružnice. Kako bi funkcioniralo 'ujedinjeno' bratstvo u dva 'staništa' prisutno i pod ingerencijom jednoga gvardijana. Nije mi jasno.« (24) - »Neka do daljnjega ostane status quo! U budućnosti pak samostan sv. Ivana trebao bi imati dobru budućnost, a Sveti Frane – muzej!« (26) - »Spajanje kuća u podružnice isto je tako štetno, pogotovo ako je župa u kojoj rezidira župnik, ali ako gledamo na plodove rada i uloženi trud i sredstva, a bez nekog ploda i perspektive, još neko vrijeme može ostati...« (30) - »Štetno je za župu ako se spajaju obadvije kuće.« (31) - »No, ako bi falilo fratar, ne bih se izričito protivio da se spajaju u jedno bratstvo.« (33) - »Neće funkcionirati...« (35) - »Veliki pastoralni zahvati nužni za život kod Svetog Franje, a zbog činjenice da Sveti Ivan nije u mogućnosti uzdržavati sebe, nastao bi problem uzdržavanja obiju kuća.« (40) - »Spajanjem kuća dobili bi se novi nepomirljivi problemi odnosa samostanskih bratstava. Zato radije napustiti Svetog Ivana i oživjeti Svetog Franju, budući da je Sveti Ivan doista teret višestruke naravi, s kojim se očito teško nosimo.« (42)

2. U Vinkovcima stvoriti jedno samostansko bratstvo tako da samostan Sv. Antuna bude matična kuća, a samostan BSM postane podružna kuća (može i obratno ako tako naznačite)

Svi zajedno: DA – 12 NE – 24
BEZ ODGOVORA – 5

Prema starosnim grupama:

Prva grupa:	DA – 1	NE – 6
	BEZ ODGOVORA – 0	
Druga grupa:	DA – 2	NE – 4
	BEZ ODGOVORA – 4	
Treća grupa:	DA – 4	NE – 7
	BEZ ODGOVORA – 0	
Četvrta grupa:	DA – 4	NE – 7
	BEZ ODGOVORA – 0	
Nepotpisani:	DA – 1	NE – 0
	BEZ ODGOVORA – 1	

Neka obrazloženja:

DA: »Središte neka bude Sv. Antun, no nije previše važno koja će biti opcija.« (1) – »Samostan sv. Antuna zbog vjerskog i kulturnog značenja.« (8) .

NE: »Zasad ne, jer su obje točke pastoralno važne i žive, pa bi bila šteta to blokirati.« (6) – »Obje kuće imaju svoju tradiciju i imidž.« (7) – »Mislim da to nije potrebno jer obje kuće relativno dobro stoje i kao samostalne kuće, a i po broju fratar.« (11) – »Duhovni i pastoralni uspjeh župe BSM potvrđuje moj negativni odgovor.« (21) – »Ideja o spajanju samostana u Vinkovcima je suluda. Te kuće-samostani su samosvojni i dovoljno jake da opstoje jer imaju svoju punu opravdanost i tradiciju, raznoliko polje rada za one koji hoće raditi.« (30) – »To nikako, pogotovo ako se počelo s obnavljanjem samostana.« (31) – »Obje kuće imaju dovoljno posla i mogu se i financijski uzdržavati. U početku je bila jedna zajednica, pa nije išlo.« (35)

3. Samostan sv. Jere u Visu pridružiti splitskom samostanu sv. Frane kao podružnu kuću?

Svi zajedno:	DA – 21	NE – 16
	BEZ ODGOVORA – 4	

Prema starosnim grupama:

Prva grupa:	DA – 2	NE – 4
	BEZ ODGOVORA – 1	
Druga grupa:	DA – 6	NE – 1
	BEZ ODGOVORA – 2	

Treća grupa:	DA – 7	NE – 4
	BEZ ODGOVORA – 0	
Četvrta grupa:	DA – 5	NE – 6
	BEZ ODGOVORA – 0	
Nepotpisani:	DA – 1	NE – 1
	BEZ ODGOVORA – 1	

Neka obrazloženja:

DA: »Bila bi dobra opcija da tako Split pomaže siromašnom Visu.« (1) – »Slažem se, ali po mogućnosti zadržati pravnu osobnost viškog samostana.« (3) – »Moglo bi se tako urediti da tamo braća žive pet-šest toplijih mjeseci.« (4) – »Danas mnogi žive i rade i Splitu i imaju kuću po otocima i vode brigu o njoj. Ne smijemo biti 'nostalgici' nego realni, protegnuti se koliko nam je pokrivač dug!« (6) – »Definitivno, jer taj samostan ne može opstati kao što je sada. Mislim da nedostaje neka prenamjena za taj samostan.« (11) – »Ako ne bude onih koji tamo vole živjeti, neka se upravlja iz Splita.« (26) – »Samo ga ne smijemo potom zanemariti.« (32) – »Učiniti to samo formalno-pravno, ali praktički zadržati sve kao dosad.« – »Učiniti to radi zdravstvene skrbi.« (38) – »Pridružiti ili još bolje pronaći neko drugo rješenje, kao kuća za odmor ili duhovnost, ako je moguće.« (43).

NE: »To je stari samostan, kulturno dobro. Pastoralne mogućnosti u vidu ispomaganja blagoslov su okolnim župnicima. Atu imamo i jedinstvenu turističku ponudu i za nas i za goste.« (5) – »Neki žele Vis bešumno zatomiti. A kako bi ga ubuduće trebalo zvati: vikendicom, ljetnikovcem? Kako se potpisivati pred vlastima u vlasničkim stvarima?« (13) – »Ako se samostan izbriše, bit će nemoguće plaćati račune.« (14) – »Ne napuštati Vis ni u vremenu izvan turističke sezone.« (24) – »Ipak je samostan u Visu predaleko od Splita, pa se o njemu neće moći voditi briga kako bi trebalo.« (29) – »Vis je jedan od naših najstarijih samostana i kao takva treba ga zadržati.« (33) – »Tim činom pretvorili bismo se u opservante. Samostani su i državno-pravni subjekti. Treba voditi računa i o tome. Ne treba trčati pred rudo.« (35) – »Ništa se time ne bi riješilo. Zadržati stanje kakvo jest, dokle ide.« (42).

Obrada ankete: OPĆA OBRAZLOŽENJA I ZAPAŽANJA

U sklopu odgovora neka su braća uvrstila neka svoja opća zapažanja i obrazloženja, dvojica čak nisu ni odgovorila na konkretna pitanja. Budući da njihovi prilozi zavređuju pažnju, ovdje se donose veći odlomci spomenutih općih zapažanja i osvrt. Odnose se općenito na samu anketu ili na neke skupine pitanja.

»Dobro je da razmišljamo o kvaliteti pastoralnog rada. Ako imamo namjeru zatvoriti neke župe prvenstveno zbog dobi (starosti) braće, bojim se da ćemo onda za deset do trideset godina morati staviti na popis i neke druge župe i samostane. Ja vjerujem da Bog još uvijek poziva mladiće na redovnički život. Mislim da bismo trebali imati jedan izvanredni kapitul koji bi se bavio otkrivanjem novih putova do srca mladih, i tako uvećati broj kandidata. Tada ne bismo imali problema sa zatvaranjem nekih župa ili samostana, nego bismo počeli kao neki drugi redovnici otvarati nove samostane i župe, ne želeći negirati realno stanje u Provinciji i Redu. Mislim da je način analiziranja i odlučivanja previše ljudski, čisto razumski. Ne vidim u tom načinu razmišljanja puno duha sv. Franje, a ni puno duha Isusa Krista. Nadam se da će zagovor sv. Franje iznaći i našoj Provinciji novo svjetlo i novi žar za evangelizaciju, a tada će biti i zvanja...« (2)

»Podržavam ovu raspravu. Želio bih da ona dovede do kvalitetnijeg pregrupiranja snaga i nastojanja da ponudimo bolji odgovor potrebama našeg vremena. No, pošao bih i korak dalje. Točnije, želim sudjelovati u raspravama o tome koje aktivnosti trebamo uvesti kako bismo živjeli poslanje naše Provincije. Samo dokidanje nečega nužno nameće pitanje: Zašto? Zašto spajati samostane? Zašto napuštati župe? Zašto ukidati djelatnosti?... Ako je cilj redimenzioniranja da se ispuni određeni zajednički projekt, onda se lako daje sve obrazložiti. Npr. Otvaranje kuće za duhovne vježbe, otvaranje centra Vojske Bezgrešne, s dobro razrađenim sadržajima, otvaranje kuće za odgoj mladih u vidu promocije zvanja, razvijanje novih vidova medij-

ske djelatnosti. Bilo koji od ovih ili sličnih projekata potpuno bi opravdali potrebu za redimenzioniranjem ili pregrupiranjem... Iako pitanje ankete nije postavljeno na način da se na nju odgovara široko, koristim se ovom prigodom napisati još i ovo, umjesto zaključka. To da je nevolja prigoda za hrabrost, osim drevnih mislilaca koji zapisashe tu mudrost, u novije vrijeme potvrdila su naša hrvatska braća karmelićani. Dugogodišnji zajednički projekt, koji je dobro isplaniran i vođen, sada dolazi pomalo na naplatu ubiranjem zrelih plodova. U situaciji kada ih brojčano nije bilo puno, kad im se djelatnost u Hrvatskoj ničim posebnim nije isticala, poduzimaju hrabre korake. Prva faza: šalju svoje klerike i mlade svećenike na studij u inozemstvo, gdje pohađaju specijalističke studije. Druga faza: otvaraju u Zagrebu Institut za kršćansku duhovnost, gdje velikim dijelom predavanja pokrivaju vlastitim kadrom. Sljedeća faza jest otvaranje kuće za duhovne vježbe na Krku, te Duhovnog centra u Hercegovini. Rad na ovom polju donio je i brojna duhovna zvanja te je otvorio nove mogućnosti ovoj zajednici za novo širenje i planiranje budućnosti. Imamo li mi hrabrosti? Ili još nismo u dovoljno velikoj nevolji? Calamitas virtutis occasio est...« (12)

»Nakon dosta ozbiljnog razmišljanja o ovoj anketi i osobne molitve odlučio sam umjesto pojedinačnog obrazloženja i zapažanja napisati općeniti moj, osobni stav o anketi, tj. o predloženim pitanjima. Svjestan dalekosežnosti odluka koje stoje pred nama, ne samo kapitularcima nego sve braće u Provinciji, više bih želio da razgovaramo o tome koje su točke u pastoralnom smislu koje želimo živjeti i ostvarivati u našim samostanima i povjerenim župama. Kada bismo uspjeli to usuglasiti, manje bi bilo teško odlučiti što s pojedinim samostanima i župama. Ako nešto (samostan ili župa) zatvaramo, a nemamo vizije što i kako dalje, bojim se da podliježemo fatalizmu i kao da potpisujemo predaju i odumiranje naše Provincije. Želim završiti: tražimo što želimo i hoćemo kao boljitak našoj Provinciji i onda će samo od sebe biti prepoznato i napušteno ono što ne želimo ili ne možemo...« (16)

»Žao mi je da u savjesti ne smijem odgovoriti na ovaj upitnik, jer bi moj glas s pukim DA ili NE mogao pridonijeti krivom iskoraku u životu pojedinih samostana, koji su u ovom upitniku. Isto tako postavljam pitanje: A čime će se braća baviti ili što će raditi ako im se ukidanjem navedenih župa u upitniku onemogućiti ili smanji mogućnost neposrednoga pastoralnog rada? Koliko je braće spremno u ovom trenutku radosno ispuniti svoje životno poslanje samim redovništvom u nekome od naših samostana bez svećeničkog poslanja u katehezi i pastoralu općenito govoreći? U ovom je trenutku bjelodano (ima tome više razloga) da se pastoralna mogućnost braće u samostanima bez župa svela na minimum, koji za mnoge znači dnevnu frustraciju... Čudi me upiranje neke braće u naš tradicionalni 'konventualizam'. I ja podupirem zajedništvo života u duhu naše konventualne tradicije i mislim da je bez toga naše redovništvo, a naročito franjevaštvo, abortirano, ali postavljam pitanje: a što to danas znači konventualizam u sadržaju rada?... Ovo govorim zato što je mnogo toga glede tradicionalnih pobožnosti u župama jednostavno nestalo ili zanemareno, pa je sve manja potreba za redovnika sa strane. A ima i drugih razloga zašto nas više svećenici sve manje trebaju.«
(18)

»Broj i dob članova naše Provincije zahtijeva preispitivanje prioriteta i dugoročno strateško programiranje, dakako, uvijek s pouzdanjem u Providnost. Stoga bih u navedenom 'redimenzioniranju' prednost dao 'postupnosti', pri čemu prvo shvaćam ne samo kao povlačenje ('reductio') naše nazočnosti, nego otvaranje novim (i drugačijim) oblicima pastoralna i apostolata. Smatram da bi 'redimensio-namento' trebalo provoditi postupno, po fazama, prateći razvoj stanja u Provinciji. Prva faza: smatram da bi na sljedećemu provincijskom kapitolu 2014. godine bilo razborito viški samostan sv. Jere pridružiti kao podružnicu splitskom samostanu sv. Frane, a župu sv. Maksimilijana Kolbea na Bijeniku prepustiti biskupiji. Obrazloženje: pridružujući samostan sv. Jere u Visu samostanu sv. Frane u Splitu, 'de jure' bismo se oslobodili formalne obveze pronalaženja jednoga gvardijana i obveze

formiranja bratstva (najmanje trojice), a 'de facto' sve ostaje po starome. Što se tiče Bijenika, potrebno je pronaći novi teren i graditi novu crkvu, a za što trebamo sposobnog čovjeka, dugo vremensko razdoblje i značajna sredstva. S druge strane stanovnici Bijenika ionako optiraju župi sv. Antuna, pa će i dalje to ostati problem bijeničkom župniku, tkogod on bio, da organizira život župe da mu se župljani ne osipaju, što neće biti lako. Stoga zagovaram da se taj teret prepusti dijecezanskom kleru. Druga faza: godine 2017. istječe sporazum o upravi župe sv. Vida u Mađarevu, potpisan 'na vrijeme od dvadeset godina'. Ako nam je biskup ovaj put ne ponudi 'in perpetuum', više ne produživati ni sporazum na određeno vrijeme, nego do tada razraditi plan o gradnji našega pastoralnog centra za apostolat Vojske Bezgrešne (unutar kojega bi svoje mjesto mogao imati i 'Hrvatski areopag'). To ističem stoga što smatram da bi u spomenuto 'redimenzioniranje' trebalo integrirati snažniju i prepoznatljiviju prisutnost karizme franjevac konventualaca na hrvatskim prostorima. Spomenuti duhovni centar (sličan 'Taboru' s bar pedesetak ležajeva) trebao bi služiti za promociju zvanja, duhovne vježbe FSR-a, Frame, ministranata, obitelji, novu evangelizaciju itd. Potražnja za takvim centrima i sadržajima sve je veća u Hrvatskoj. Ako bi nam biskupija župu sv. Vida u Mađarevu ponudila za stalno, onda bi se spomenuti centar mogao realizirati baš u Mađarevu. Treća faza: Napuštanje župa sv. Petra u Vidicima i sv. Stjepana u Mejama čini mi se prihvatljivim samo u zamjenu za nešto bolje. To 'bolje' moglo bi biti otvaranje jedne naše misije u nerazvijenim dijelovima svijeta, što je u naravi našeg Reda, a sigurno je i izvor duhovne plodnosti... U tom smislu bilo bi vrijedno žrtve i spajanje samostana u Vinkovcima i Puli u jedno samostansko bratstvo. Bez ove dimenzije otvorenosti za nove oblike apostolata, čini mi se, naše 'redimenzioniranje' vodi 'redukciji' i prihvaćanju poraza bez borbe. Sama redukcija, bez novih podviga, mogla bi dovesti do veće dokolice. Nezadovoljstvo pojedinaca odražava se nesposobnošću istih da žive u zajednici, a ne kvalitetom njihova pastoralno/apostolskog rada, koja je često vrlo hvaljena i tražena. Kod nas je djelomice prisutnija

u mentalitetu braće tendencija dijecezanskog svećenika, živjeti sam i u svemu samostalno odlučivati, zbog čega se bojim da umnažanje braće po samostanima, a bez službi, može samo potencirati a ne ublažiti nezadovoljstvo.« (27)

»Premda plediram i zagovaram zatvaranje župa, postavljam načelno pitanje: A gdje će naši mladi svećenici ostvariti svoje svećeništvo ako ne u pastoralu po župama. Na žalost, mnogi izbjegavaju vjeronauk ili propovijedanje, kao temeljno naviještanje, pa što će biti ako natrpamo samostane dokonim fratrима, svake dobi? Jedino, ako nas je sve manje, onda moramo zatvarati poneke točke, ali mislim da bi i to trebalo činiti postupno, da vidimo prve reakcije... Da li je župni pastoral spojiv s redovništvom ili ga razvodnjava? U ovom trenutku mislim da se upotpunjuju i da bi redovništvo trebalo dati 'dušu' pastoralu, a ne da ga guši i koči.« (30)

»Ne može se rasprava o ukidanju ili vraćanju župa svesti na uzak krug ljudi, a još pak manje na one koji nikada u tim župama nisu službovali i nemaju informaciju 'iz prve ruke'. U razgovorima o naznačenoj temi nije dobro razmišljati samo o tome kad je koja župa osnovana, u kojem je pravnom obliku nama povjerena, kakve smo obveze pri tom preuzeli na sebe, već je, još više, potrebno razmišljati što ta župa danas znači za našu Provinciju, za biskupiju na čijem se teritoriju nalazi i što naša pastoralna prisutnost znači kleru te dijeceze i vjernicima kojima smo poslani. Valja dobro ispitati razloge zašto smo u datom trenutku preuzeli određenu župu i kojim smo idejama bili okrenuti za budućnost u trenutku potpisivanja ugovora s nadležnim biskupijskim tijelima... Jedno moje načelno pitanje: što mi zapravo hoćemo? Preispitati

djelatnosti ili preispitati nazočnosti? To nije isto. Smatram da je naša nazočnost potrebna svugdje i da još nismo u tako kritičnoj situaciji da trebamo zatvarati vrata, bilo župa bilo samostana. Nadalje, meni je nejasno što će se dogoditi (ne pravno već praktično) ukoliko mi neke samostane ukinemo i učinimo ih podružnim kućama? Meni ovo nisu jednostavne stvari da bih na ta pitanja mogao odgovarati s DA ili NE, meni je ovo preozbiljna stvar i ne mogu sebe učiniti smješnim da na tako ozbiljna pitanja odgovaram tako pojednostavljeno. Kao da je riječ o nečemu do čega nekomu nije u dovoljnoj mjeri stalo. Četverogodišnji Provincijski plan i naš Pastoralni kolokviji odviše mi djeluju pastoralno. Ako se, preko tih planova i susreta, opredjeljujemo za djelovanje (pastoralno u prvom redu – bar se tako meni čini), onda svaki razgovor o ukidanju ili vraćanju župa meni djeluje predimenzioniran. Ja bih volio znati koji je to kurs koji uzima naša Provincija: pastoral ili apostolat? Jedno i drugo? Jedno ili drugo? Jasno mi je da ništa ne ovisi o mome razmišljanju, ali Upitnik doživljam kao poziv na promišljanje i zato kažem: ni jednu župu ne bih vratio ni jednom biskupu svojom voljom. Ako mjesni ordinarij to od nas traži, razumljivo je da je rasprava suvišna. Mnijenja sam da, s malo boljom organizacijom te većom raspoloživošću, još uvijek imamo kadra pastoralno djelovati na povjerenim nam župama.

Samostani su pak priča za sebe i ne bih se previše upuštao u rasprave na tu temu. Ovdje je problematika 'ad personam' a ne 'ad rem'. Budući da braća naše Provincije nisu spremna, bar ja tako mislim, na takvu raspravu ('ad rem'), onda ni ja ne želim razgovarati 'ad personam', jer takve raspre samo dodatno opterećuju ionako poremećene odnose.« (41)

PRILOG II.

SVETIŠTE ŠIBENSKE KNJIGE

Fra Nikola Mate Roščić

(Zapis predavanja održanog 9. veljače 2012. u gradskoj knjižnici »Juraj Šižgorić« u Šibeniku u organizaciji Društva za očuvanje šibenske baštine »Juraj Dalmatinac« i za članove istog Društva).

Hoteći progovoriti o biblioteci samostana sv. Frane u Šibeniku i predočiti njeno značenje i mjesto u kulturnoj baštini našega grada i cijele Hrvatske ne mogu zaobići najpristalije urječenje i definiciju te biblioteke koju je sročio i zapisao svima nama dragi i bliski prijatelj i znanac pokojni **Milivoj ZENIĆ** koji je u svojem vелеvrijednom djelu *U pohvalu od grada Šibenika* (Šibenik, 2002, str. 19-39) napisao poglavlje naslovljeno »Sv. Frane, svetište šibenske knjige«. Zenić, kao vrsni znalac svega što se na »knjišku republiku« odnosi, te kao onaj koji je znalački i stručno dobro pogledao, pregledao i vrednovao samostansku biblioteku sv. Frane dao je na taj način oduška svom šibenskom oduševljenju i svom stručnom uvjerenju. I odista, na dvadesetak stranica rečenoga teksta, Zenić je veoma stručno i uspješno, slovom i slikom, predložio to šibensko svetište knjige, poklonivši posebnu pozornost *Šibenskoj molitvi* tom prvom hrvatskom latiničnim pismom zapisanom pjesničkom djelu. Dakako, spomenuo je i gotovo sve druge iznimno vrijedne kodekse, inkunabule i knjige što se čuvaju u ovom »knjiškom svetištu«. Dakako da su o šibenskoj biblioteci sv. Frane pisali i svi drugi šibenski istraživači i poštivatelji kulturne baštine ovoga grada.

Biblioteka sv. Frane u Šibeniku ima svoju dugovječnu, višestoljetnu povijest, ali je istom u XX. stoljeću postala šire poznata u hrvatskom i europskom kulturnom okruženju. Prvi poznati publicistički rad o kodeksima u biblioteci objavio je 1895. **Fra Ivan BARBIĆ**, glazbenik i član franjevačke Provincije Presvetog Otkupitelja (usp.: *Starinski šibenski kodeks u samostanu oo. franjevaca konventualaca*, u *Starohrvatska Prosvjeta*, br.1/1895. str. 16-

22. O zbirci inkunabula u šibenskoj biblioteci sv. Frane pisao je 1916. godine austrijski inkunabulist **Ernest F. GOLDSCHMIDT** (usp.: *Inkunabel-Reisen in Oesterreich. I. Dalmatien*, u *Zentralblatt für Bibliothekswesen*, 33/1916., str. 353-360). Spomenimo također da je na čitavom njemačkom govornom području naša šibenska biblioteka postala zamijećena po djelu Hansa Folnesicsa koji je izučavao iluminirane kodekse po Dalmaciji (usp.: **Hans FOLNESICS**, *Die Illuinierten Handschriften in Dalmatien*, Leipzig 1917. O šibenskim kodeksima u biblioteci sv. Frane str. 63-72). Značajnije zanimanje za našu biblioteku probudilo je otkriće *Šibenske molitve* 1911. godine. Tada je, naime, Fra Jozo Milošević, učeni fratar, tada na službi u Šibeniku, prvi otkrio u kodeksu br. 11 zapis *Šibenske molitve*, te ga zajedno s profesorom Ivanom Milčetićem proučio, prepisao te stručni prikaz objavio u Radu Akademije u Zagrebu (**Jozo MILOŠEVIĆ - Ivan MILČETIĆ**, *Šibenske molitve*, Starine JAZU, 33, 1912., str. 572-592). Veliike zasluęe za poznavanje vrijednih sadržaja u samostanskoj biblioteci sv. Frane u Šibeniku svakako pripadaju učenom i marnom šibenskom svećeniku i povjesniku don Krsti Stošiću koji je znatnu pozornost posvetio upravo proučavanju povijesnih datosti vezanih uz samostan sv. Frane kao najstarijoj, još uvijek postojećoj, crkvenoj ustanovi u Šibeniku. Vrijedna je i poznata njegova *Povijest šibenskog samostana sv. Frane*, nažalost još uvijek samo u rukopisu. No za biblioteku su važna njegova dva tiskom objavljena priloga: **Don Krsto STOŠIĆ**, *Rukopisni kodeksi samostana sv. Frane u Šibeniku*, u *Croatia sacra*, br. 5, Zagreb 1933., str.18-61 i **Don Krsto STOŠIĆ**, *Inkunabule samostana sv. Frane u Šibeniku*, u *Croatia sacra*, br. 7, Zagreb 1934., str. 79-98. Znanstveni publi-

citet o biblioteci potvrđen je i djelom akademika **Josipa BADALIĆA**, *Inkunabule u Narodnoj republici Hrvatskoj*, Zagreb, 1952. Vrijedni su i znanstveni prilozi nekolicine stručnjaka u zbornom djelu *Kulturna baština samostana sv. Frane u Šibeniku*, u posebnom izdanju Instituta JAZU u Zadru 1968., a posebno što se biblioteke tiče prilozi **Fra Marina OREB** (*Samostan sv. Frane u Šibeniku*, str. 7-38) te prikaz profesora **Šime JURIĆA** (*O knjižnici samostana franjevac konventualaca sv. Frane u Šibeniku*, str. 39-64). Profesor Šime Jurić zajedno s Vatroslavom Frkinom ponovno je pretražio šibensku biblioteku i tom prilikom registrirao 161 inkunabulu (usp.: **Šime JURIĆ - Vatroslav FRKIN**, *Katalozi crkvenih ustanova u Hrvatskoj: V. Zbirka inkunabula Hrvatske provincije franjevaca konventualaca sv. Jeronima*, u *Croatia Christiana Periodica*, XXII (Zagreb, 1998), br. 42, o šibenskoj biblioteci str. 178-211): Valja spomenuti i prikaz o iluminiranim rukopisima u samostanskoj biblioteci iz pera stručnjaka **Andelka BADURINE**, *Iluminirani rukopisi u Šibeniku*, u zborniku *Sedam stoljeća šibenske biskupije*, Šibenik 2001, str. 935-941. Kronološki posljednji prikaz šibenske knjižnice i arhiva je onaj iz pera **Fra Ljudevita Antona MARAČIĆA**, u monografiji *Veličina malenih*, Zagreb 2010., str 131-143.

Pojedini kodeksi ili pak prvotisci iz pologa biblioteke plijenili su znanstvenu i istraživačku pozornost ponekih domaćih i stranih stručnjaka. Fond šibenske biblioteke samostana sv. Frane poznat je i izvan granica Hrvatske već i po tome što sadrži znatan broj autora i djela koji predstavljaju internacionalnu kulturnu baštinu. Tek kao oprijemljenje spominjem da su u posljednje tri godine kodeksi iz samostanske biblioteke bili posuđivani, u međunarodnoj kulturnoj razmjeni, za izložbe u Zagrebu, Vatikanu, Beču, Budimpešti, Pragu, a ove godine će to biti i u Parizu. Znanstvenici iz Hrvatske kao i drugih zemalja i znanstvenih institucija povremeno se zanimaju za pojedine kodekse, inkunabule, knjige. Poneki dođu osobno u biblioteku, a nekima činimo usluge slanjem fotokopija ili na drugi način.

No, po svemu sudeći, čini se da je najveću znanstvenu i istraživačku pozornost na sebe privukla naša *Šibenska molitva* **Šibenska molitva** naziv je teksta na dvije stranice koji se nalazi u jednom kodeksu (br. 11) u knjižnici i pismohrani samostana Sv. Frane u Šibeniku. Tekst ove molitve potječe iz druge polovine 14. stoljeća. Njegov prepisivač (zapisivač, a možda i autor!) je **fra Pavao Šibenčanin**. To je prvi hrvatski, latiničnim pismom pisani tekst, a fra Pavao nezaobilazno ime u pregledima hrvatske književne povijesti, jer je »jedino poznato ime hrvatske latiničke književnosti do druge polovice 14 stoljeća« (M. Zenić). Rukopis *Šibenske molitve* otkrio je 1911. tadašnji šibenski gvardijan **Fra Jožo MILOŠEVIĆ** te u suradnji s profesorom **Ivanom MILČETIĆEM** objavio u *Radovima Akademije* u Zagrebu. Nekoliko stručnjaka bavilo se obradom ovog iznimno vrijednog teksta. Filološku stranu obradila je **Dragica MALIĆ**. Poznati muzikolog, glazbenik i skladatelj **Lovro ŽUPANOVIĆ** skladao je kantatu na ovaj tekst. **Milivoj ZENIĆ**, ravnatelj šibenske gradske knjižnice primjećuje: »Unatoč plodnim rezultatima različitih istraživanja *Šibenske molitve*, ipak o njoj još uvijek nemamo cjelovitog rada s književno-povijesnog gledišta, dok o sličnim djelima manjeg opsega drugi narodi imaju ispisane čitave knjižnice. Nije joj pronađen niti jedan izravan strani predložak pa se može smatrati originalnim hrvatskim poetskim ostvarenjem« (usp.: *U pohvalu od grada Šibenika*, Šibenik, 2002., str. 34). Ovoj prosudbi valja svakako nadodati i to da još uvijek ne postoji ni iscrpan i dostatan teološki osvrt i raščlamba ove *Molitve* koja je izuzetno vrijedan podatak predložak za hrvatske kristološke i mariološke studije.

U svakom slučaju **Šibenska molitva** predstavlja jedan od najpoznatijih tekstova hrvatske srednjovjekovne književnosti, poetski intoniran hvalospjev Gospi, zapisan rukom Pavla Šibenčanina, vjerojatno 80-tih godina 14. stoljeća, u kodeksu br. 11 knjižnice šibenskog Samostana sv. Frane. Učena profesorica i akademičarka **Dunja FALIŠE-VAC** piše: »Šibenska molitva najstariji je hrvatski sačuvani pjesnički tekst pisan latinicom; pjesma je nazvana po gradu u kojem je pronađena, zauzima

u povijesti hrvatske književnosti i kulture neko-likim svojim obilježjima neobično važno, gotovo kultno mjesto, te se našla... u gotovo svim antologijama hrvatske poezije» (usp.: **Dragica MALIĆ** (priredila), *Najstariji hrvatski latinički spomenici*, u nizu *Stari pisci hrvatski*, knjiga 43, Zagreb 2004. Uvodne tekstove napisale **Dragica MALIĆ** i **Dunja FALIŠEVAC**: citat str. CXIV). Od brojnih prikaza i obrada *Šibenske molitve* upućujem na tek neka djela: **Jozo MILOŠEVIĆ** i **Ivan MILČETIĆ**, *Šibenska molitva*, Starine JAZU, 33, 1912., str. 572-592). **Mihovil KOMBOL**, *Povijest hrvatske književnosti do preporoda*, 2. izd., Zagreb, Matica hrvatska, 1961, str. 44-45. **Jeronim ŠETKA**, *Šibenska molitva*, časopis *Marija* 3/1966, str. 134-137. **Ante KATALINIĆ**, *Marija – velika nada Hrvata*, Zagreb, 1998, str. 50-51. **Ante ARMANINI**, *Šibenska molitva – najstariji tekst hrvatske pismenosti*, u časopisu *Kažotić*, prigodni broj 1992., str. 37-43. **Josip MIHOLJEVIĆ**, *Bogorodica u hrvatskom pjesništvu od 13. stoljeća do kraja 19. stoljeća*, Zagreb, KS, 1994, str. 54-57; **Petar LUBINA** *Pučka pobožnost i Gospina svetišta u šibenskoj biskupiji*, u Zborniku *Sedam stoljeća šibenske biskupije (1298-1998)*, Šibenik, 2001, str. 647-687, o *Šibenskoj molitvi* str. 657-662. **Milivoj ZENIĆ**, *U pohvalu od grada Šibenika*, Šibenik, 2002., str. 30-35. **Dragica MALIĆ**, *Šibenska molitva*, u *Rasprave Instituta za jezik*, Zagreb 1973, str. 81-190. **Dragica MALIĆ**, *Nepoznati starohrvatski latinički rukopisi šibenskog samostana sv. Frane*, u *Filologija*, knjiga 33, Zagreb 1999., str. 93-155. **Dragica MALIĆ** (priredila), *Najstariji hrvatski latinički spomenici*, u nizu *Stari pisci hrvatski*, knjiga 43, Zagreb 2004. Uvodne tekstove napisale Dragica Malić i Dunja Fališevac. **Josip VONČINA**; *Zagonetka »Šibenske molitve«*, u *Croatia – Prinosi proučavanju hrvatske književnosti*, br. 6, Zagreb 1975, str. 7-38

Najiscrpnije stručne prouke i raščlambe *Šibenske molitve* obavila je profesorica **Dragica MALIĆ** i objavila u svojim već navedenim djelima. Njoj pripada priznanje i zahvalnost što je neumornim proučavanjem kodeksa šibenskog samostana otkrila i još tri dotad nepoznata starohrvatska latinička rukopisa. To su: **1) Sudac gnivan** – najstariji pozna-

ti hrvatski prepjev latinske mrtvačke sekvencije *Dies irae*, u stihu i stilu anonimne hrvatske pučke popijevke, vjerojatno iz početka 15. stoljeća, zapisan na posljednjoj strani latinskog kodeksa br. 20 knjižnice šibenskog Samostana sv. Frane. **2) Molitva svetoj Margariti** – nedovršen osmerački zapis, vjerojatno s kraja 14. stoljeća, na posljednjoj strani kodeksa br. 8, knjižnice šibenskog Samostana sv. Frane. **3) Božje zapovijedi** – tumačenje prvih četiriju Božjih zapovijedi (posljednja nedovršena), latinički zapis Pavla Šibenčanina, vjerojatno s kraja 14. stoljeća, u latinskom kodeksu br. 57 knjižnice šibenskog Samostana sv. Frane (usp.: **Dragica MALIĆ**, *Nepoznati starohrvatski latinički rukopisi šibenskog samostana sv. Frane*, u *Filologija*, knjiga 33, Zagreb, 1999., str. 93-155).

Uz *Šibensku molitvu* kao i uz netom spomene druge starohrvatske tekstove koji se nalaze u kodeksima samostanske biblioteke sv. Frane u Šibeniku neraskidivo je vezano uz lik šibenskog fratra **Fra Pavla Šibenčanina**, (Paulus de Sebenico, Paulus de Sclavonia), jer su ti tekstovi napisani njegovom rukom, a nekim je tekstovima on po svemu sudeći i autor. I tako se Fra Pavao Šibenčanin pojavljuje kao prvi po imenu poznati hrvatski srednjovjekovni prepisivač. Novije prouke otkrivaju u njegovu načinu pisanja dokaze da je bio dobar poznavatelj i onodobne grafije i jezika. »Fra Pavao Šibenčanin u kulturnom pamćenju ostao je zabilježen kao prepisivač jedne od najljepših i najzanosnijih molitava Gospi kao i nekih drugih tekstova, a ostao je zapamćen i kao latinski teolog – intelektualac koji je prvi u hrvatskoj kulturi zabilježio Danteovo ime otvarajući tako vrata ulasku humanističke kulture na hrvatsko tlo (usp.: **Dunja FALIŠEVAC**, *nav. mj.*, str. CXXXII). Značajnu dopunu i prinos šibenskim hrvatskim latiničnim tekstovima iz druge polovine XIV. stoljeća, a napose boljem i potpunijem poznavanju lika Fra Pavla Šibenčanina pridonijelo je otkriće osmeračkog *Gospina plača*, naslovljena **Cantilena pro sabatho**, ali zabilježen rukom Fra Pavla Šibenčanina, vjerojatno 1385., na posljednjoj strani latinskoga kodeksa (Cod. Lat. 540/1) kojeg je Mađarska nacionalna knjižnica otkupila od anonimnog pri-

vatnika 1979 godine. Taj je kodeks svestrano proučen od dva mađarska akademika A. Vizkeletya i L. Hadrovicsa koji su svoja istraživanja objavili 1984. godine (usp.: **Andras VIZKELETY i Laslo HADROVICS**, *Ein altkroatisches Passionslied aus dem 14. Jahrhundert*, u *Studia Slavica*, Budapest, 1984., str. 3-37. Na hrvatskom jeziku objavljeno: *Cantilena pro sabatho (Starohrvatska pasionska pjesma iz 14. stoljeća)*, u *Filologija*, 12, JAZU, str. 7-25.). Ovo otkriće i prouka istog teksta potvrdile su da je pisac bio Fra Pavao Šibenčanin te se slika o njemu upotpunila. Zna se naime da je u svojem zavičajnom šibenskom samostanu i hrvatskoj redovničkoj provinciji (tada još službeno nazivanoj *Sclavonia*) obnašao različite službe, da je bio *lector theologiae* (predavač, profesor bogoslovlja), a evo se potvrdio i kao vrstan prepisivač, zapisivač, a vjerojatno i sastavljač, tekstova na hrvatskom jeziku. Tako je Šibenik sa svojim samostanom sv. Frane čuvar najstarijih hrvatskih tekstova koje poznaje naša kulturna baština. Vrijednost i važnost toga postaje tim veća i značajnija što je sve to zapisano rukom i rukopisom učenog šibenskog redovnika Fra Pavla Šibenčanina.

Imajući pred očima vrijeme nastanka ove *Molitve* (jamačno sredina 14. stoljeća, a njen zapis ili prijepis u scriptoriju šibenskog samostana oko 1375!) teško se je oteti dojmu (a i uvjerenju!) da *Šibensku molitvu* valja promatrati i u kontekstu vremena i prostora, a to hoće reći u kontekstu marijanskih i kristoloških zabluda onog vremena na prostorima srednjevjekovne Bosne, sa zabludama i krivovjerjima »bosanskih krstjana, bogumila« među kojima su djelovali franjevački misionari, a među njima, tijekom cijelih 12 godina, i Šibenčanin, sv. Nikola Tavilić (usp.: **Josip VONČINA**, *Zagonetka »Šibenske molitve«*, u *Croatica – Prinosi proučavanju hrvatske književnosti*, br. 6, Zagreb, 1975), str. 7-38). Bogumilsko ili katarsko osporavanje čovjštva, povijesnosti i tjelesnosti Isusa Krista, a samim tim i uloge Isusove majke Marije, u tekstu ove *Molitve* nalazi svoju protutežu pravovjerja. Nije teško privoljeti predodžbi da je i ova *Molitva* mogla biti u misionarskoj torbi šibenskog fratra dok je djelovao na prostorima tadašnje Bo-

sne. Na to nas navodi i spoznaja da *Šibenska molitva* nije prijevod ili prilagodba nekog stranog teksta, već po svemu upućuje na izvornost nastanka, autohtonog autorstva i baš kao takova sadržajno očituje vjerske, kulturološke i povijesne naznake po kojima se ona još više i bolje ocrtava u svoj svojoj originalnosti i višestrukoj vrijednosti. Fra Pavao Šibenčanin bio je lektor (učitelj) teologije kroz mnogo godina u šibenskom samostanu, a vršio je u istom samostanu službu gvardijana i u vrijeme kad je sv. Nikola Tavilić iz Šibenika kao misionar krenuo u Bosnu i tamo ostao dvanaest godina da bi potom otišao u Svetu Zemlju i tamo podnio mučeničku smrt u Jeruzalemu 1391. godine.

Biblioteka sv. Frane nerazdvojiva je od bogatog samostanskog arhiva, koji nažalost još uvijek nije sređen pa stoga i ostaje nedostupan. Biblioteka je nedavno obnovljena i može se reći da sada uredno izgleda. Ovaj sadašnji smještaj i uređenje biblioteka duguje maru i skrbi **Fra Vida MARKOVINE i Fra Joze MILOŠEVIĆA** koji su je 1910-1912 preuredili i obnovili te opskrbili i katalogom. Broj knjiga, odnosno svezaka koji se u njoj nalaze kreće se oko devet tisuća primjeraka. To je, dakle, mala, privatna, samostanska biblioteka. U nju ne stavljamo nove knjige i izdanja, jer nam je želja da to ostane »stara biblioteka« sa fundusom knjiga otprilike do vremenske granice Prvog svjetskog rata. Ako pokušamo predložiti vrijednost i značenje ove knjižnice onda trebamo spomenuti nekoliko knjiških slojeva koji tvore njenu specifičnost i zasebnost. Na prvo mjesto svakako treba staviti zbirku pergamena koja se u biblioteci čuva. Radi se o ukupno 172 pergamene, od kojih je 78 većeg formata, a 94 manjeg formata. Njih je kronološkim redom objavio Fra Marin OREB (usp.: **Marin OREB**, *Samostan sv. Frane u Šibeniku*, u *Kulturna baština samostana sv. Frane u Šibeniku*, Zadar, 1968., str. 33 – 37). Sve te pergamene koje po datiranju pokrivaju razdoblje od XIV. do XVIII. stoljeća popisao je, opisao i prepisao **Fra Bernardin Frane POLONIJO** 1953. godine. Prijepis sa svim potrebnim naznakama čuva se u biblioteci (usp.: *Pergamene konventualackog samostana svetoga Frane u Šibeniku popisane, opisane i prepisane od*

Fra Bernardina Frane Polonija, šibenskog konventualca 1953. To je bilježnica formata 32x17 cm s prepisanim tekstovima na 262 stranice). Fra Bernardin Polonijo (Vrbnik 1885 – Šibenik 1958), bio je zacijelo jedan od najboljih poznavatelja ove biblioteke i arhiva. On je u Šibenskom samostanu proveo mnogo godina, od 1934. pa do smrti 1958. U Rimu je osim doktorata iz teologije završio i školu paleografije i diplomatike te je kao takav proučavao knjišku i arhivsku građu i mnogo toga napisao. Nažalost, tek je mali dio objavljen. Njegova brojna rukopisna djela se čuvaju u pismohrani Provincije u Zagrebu i u samostanu u Šibeniku (usp. : **Fra Bernardin FILINIĆ, O. Bernardin Polonijo**, u zbornom djelu *Posljednjih stotinu godina*, Zagreb, 2008., str. 341-358).

Drugi važni i vrijedni sloj knjiške građe u biblioteci jesu pisani kodeksi. Njih je na broju 148. Djelom su pisani na pergameni, a dijelom na papiru. Dva najstarija kodeksa (br. 1 i br. 31) potječu iz sredine XI. stoljeća i veoma su dobro poznati, a i proučavani. Negdje oko godine 1050. oba su pisana u skriptoriju benediktinskog samostana u švicarskom San Galenu. Kako su dospjeli u ovu biblioteku moglo bi se smatrati pravom pustolovinom. Poznato je da knjige imaju svoju sudbinu, svoju knjišku kob. Ne samo kako nastaju, nego i što se s njima zbude. Gotovo da je sigurno i pouzdano kako su ova dva najstarija kodeksa prispjela u šibensku biblioteku iz nekadašnjeg bribirskog samostana sv. Marije i to početkom XVI. stoljeća kad su Turci osvojili i razorili Bribir (1523. godine). Znano je da je crkva i samostan sv. Marije u Bribiru bila zadužbina Bribirskih knezova Šubića koji su u drugoj polovini XIII. stoljeća podigli crkvu i samostan i povjerili ih Maloj braći. »Znameniti Bribirski nekrolog (danas , zajedno s drugim ostacima srednjovjekovne bribirske samostanske knjižnice, u samostanu sv. Frane u Šibeniku)... izričito potvrđuje da je (ban Pavao Šubić) osnivač samostana« (usp. : **Damir KARBIĆ, Zlatni vijek Bribira**, u Hrvatska revija br. 2, god. VII/2007: **Damir KARBIĆ, Utjecaj velikaškog roda Šubića na širenje i razvoj franjevacu u Hrvatskoj i Dalmaciji s posebnim osvrtom na skradinsko-bribirsko područje**,

je, u Zborniku o Pavlu Posiloviću, Šibenik-Zagreb, 2001, str. 147-166). Veoma je lako i logično zamisliti da su knezovi iz roda Šubića u Bribiru za svoju zavjetnu crkvu i samostan pribavljali vrijedne sakralne predmete, knjige, ruho, crkveno posuđe i drugo. Otud ove neprocjenjive vrijednosti. One su prenesene u šibenski samostan jer su redovnici iste redodržave (franjevci konventualci) bili u Bribiru kao i u Šibeniku. Šibenski samostan i crkva franjevacu konventualaca sv. Frane čuvaju nekoliko kodeksa i sakralnih predmeta iz ostavštine bribirskog samostana koji je nestao u vrijeme osmanlijske najezde i razaranja. Spomenimo pri tom kodeks br. 32: *Breviarium franciscanum de Breberio*, koji je započet s pisanjem 1304. godine a sadrži popis članova bribirskih Šubića i zapis o njihovoj smrti. To je od neprocjenjive važnosti za našu hrvatsku povijest. Da se upozna vrijednost zbirke kodeksa valja pročitati stručne opise istih koje je učinio don Krsto Stošić (usp.: *Rukopisni kodeksi samostana sv. Frane u Šibeniku*, u **Croatia sacra**, br. 5, Zagreb 1933., str.18-61).

Znatan broj kodeksa sadrži propovjedničku literaturu (*Sermones*) te predloške za liturgijsku porabu, napose velike knjige s koralnim notama (*Antiphonarium, Liber sequentiarum, Breviarum, Graduale*, itd). Radi dobre očuvanosti (i dobre restauriranosti) posebno je poznat kodeks *Legenda aurea*, od dominikanskog pisca Jacobus de Voragine iz godine 1307., a pripadao je nekoć bribirskom samostanu pa stoga na zadnjoj nutarnjoj korici stoji »Ex breberis«. Već smo spomenuli da su ovi kodeksi predmet zanimanja i izučavanja domaćih i stranih znanstvenika, a radi toga se povremeno i traže za razne specijalizirane izložbe u domovini i izvan nje. Kao kuriozum spomenimo da je po veličini kodeksa na prvom mjestu onaj br. 31: *Sacra scriptura* iz sredine XI. stoljeća s dimenzijama 37,5 x 53 cm, dok je najmanji kodeks, a ujedno vremenski i posljednji, onaj br. 144.: *Preces quotidianae*, malog formata od 10,5 x 7 cm, na 323 stranice, a sadrži zbirku raznih molitava na francuskom jeziku, pisan 1702. godine, koji je pripadao mladom Claude Mari iz Lunevilla u pokrajini Loreni kako piše na zadnjoj korici. Bog zna na koji je način prispio u knjižnicu sv. Frane u Šibeniku.

Uz lijep broj značajnih kodeksa biblioteka sv. Frane je poznata i po velikom broju prvotisaka ili inkunabula koje čuva i posjeduje. Don Krsto Stošić u svojem prikazu Inkunabule samostana sv. Frane u Šibeniku iz 1934. godine (usp.: *Croatia sacra*, br. 7, Zagreb 1934., str. 79-98) piše da je ova šibenska zbirka inkunabula najveća u granicama Hrvatske pa i Jugoslavije (*»Collectio haec maxima est numero in finibus Croatorum, immo in Jugoslavia, maior etiam collectione bibliothecae Universitatis Croatiae Zagrebiensi...«* – usp.: *nav. mj.*, str. 79). Na ovu zbirku inkunabula prvi je upozorio austrijski inkunabulist **Ernest F. GOLDSCHMIDT** godine 1916, a odmah potom te iste godine i **Don Frane BULIĆ**. Svestranu pretragu prvotisaka u šibenskoj biblioteci sv. Frane obavio je učeni i marni šibenski povjesnik **Don Krsto STOŠIĆ** (usp.: *Inkunabule samostana sv. Frane u Šibeniku*, u *Croatia sacra*, br. 7, Zagreb 1934., str. 79-98). U tom popisu Stošić je naveo i stručno opisao 113 inkunabula, ali je napomenuo da se u nekim svescima nalaze i po dva ili tri različita djela pa da bi se ukupan broj mogao kretati oko 150 prvotisaka. Nakon njega šibenskim se inkunabulama pozabavio i akademik, **Josip BADALIĆ** u svom magistralnom djelu *Inkunabule u Narodnoj republici Hrvatskoj*, Zagreb 1952. Badalić je svoj popis uvrstio 140 šibenskih inkunabula.

Posebnu pažnju šibenskoj zbirci prvotisaka posvetio je profesor **Šime JURIĆ** koji je u dva navrata pregledao šibensku knjižnicu i dva puta objavio svoje stručne prikaze. Najprije je 1968 objavio svoj znanstveni prilog u već citiranom zbornom djelu *Kulturna baština samostana sv. Frane*, Zadar 1968. (usp.: **Šime JURIĆ**, *O knjižnici samostana franjevac konventualaca sv. Frane u Šibeniku s posebnim osvrtom na nezinu zbirku inkunabula*, u *nav. dj.*, str. 39-64.). On je tom prilikom dopunio Stošićev, a posebno detaljno i Badalićev popis te pridodao »15 novih neprijeporno utvrđenih tiskopisa iz 15. stoljeća« (usp.: *nav. mj.*, str. 46). Drugi se put profesor Jurić vratio u šibensku biblioteku sv. Frane potkraj 90-tih godina prošlog stoljeća te zajedno sa Fra Vatroslavom FRKINOM još jednom pregledao knjiški fundus biblioteke i potom objavio popis od 161 inkunabule (usp.: **Šime JURIĆ** - **Va-**

troslav FRKIN, *Katalozi crkvenih ustanova u Hrvatskoj: V. Zbirka inkunabula Hrvatske provincije franjevac konventualaca sv. Jeronima*, u *Croatica Christiana Periodica*, XXII, Zagreb, 1998., br. 42, o šibenskoj biblioteci str. 178-211). Prema njihovu mišljenju ni ovo ne bi trebao biti konačni broj. Slijedom popisa akademika Josipa Badalića brojčani redoslijed inkunabula u Hrvatskoj bio bi slijedeći: 1. mjesto zauzima Dominikanski samostan u Dubrovniku sa ukupno 227 inkunabula; 2. mjesto pripada Metropolitanskoj knjižnici u Zagrebu sa 197 inkunabula; 3. mjesto zauzima šibenska biblioteka sv. Frane sa 140 inkunabula (a znamo da se broj popeo na 161!).

Sadržajne, odnosno tematske grupe na koje se odnose šibenske inkunabule jesu teologija i filozofija, biblijska tematika, crkveno pravo, filologija i lijepa književnost, matematičke i prirodne znanosti. Posebno je dobro zastupljena franjevačka teologija i filozofija napose sve ono što se odnosi na dva glavna predstavnika »Franjevačke škole«, odnosno na sv. Bonaventuru i bl. Ivana Duns Skota. Među šibenskim inkunabulama ima veoma rijetkih primjeraka nekih djela. Djelo Albertus Magnus, *Ars bene moriendi*, tiskano u Parizu 1485 kod Johannes Higmmana, smatra se unikatom na svijetu. Sadržajnu razradu inkunabula dobro je obradio i prezentirao profesor Šime Jurić (usp.: **Šime JURIĆ**, *O knjižnici samostana franjevac konventualaca sv. Frane u Šibeniku*, posebno str. 53-64). Valja također napomenuti da među znanstvenicima postoji obaviještenost i zanimanje za šibenske prvotiske, a ujedno su povremeno traženi za prigodne specijalizirane izložbe.

U biblioteci se čuvaju i druga vrijedna djela koja spadaju i takozvana »rara« ili rijetke i vrijedne knjige iz XVI. i XVII. pa i XVIII. stoljeća. To su postinkunabule i nekoliko djela domaćih autora iz tog razdoblja. Možda je vrijedno spomenuti da se u šibenskoj knjižnici čuva djelo oca hrvatske historiografije **Ivana LUČIĆA** (Trogir 1604-Rim 1679) *De Regno Dalmatiae et Croatiae libri VI*, Amsterdam 1666, i to njegov osobni primjerak u kojeg je unio brojne ispravke i dodatke. Među vrijedne

knjige spada i kompletan primjerak djela **Daniela FARLATIJA (1690-1773)**, *Illyricum sacrum*, Padova 1751slj. Tu su i 33 sveska *Francuske enciklopedije* (1751-1765). Vrijedno je spomenuti i veliko djelo od neprocjenjive vrijednosti za franjevačku povijest: **Johannes Hyacinthus SBARALEA**, *Bullarium Franciscanum*, Romae 1759-1768. Već letimičan pregled pergamena, kodeksa, prvotisaka i knjiga koji tvore inventar ove šibenske biblioteke daje naslutiti ne samo veliki vremenski raspon od gotovo punih deset stoljeća, nego u isto vrijeme i veliku sadržajnu, tematsku lepezu ovdje sabranih djela. Dakako da su najbrojnija djela koja se odnose na teologiju i filozofiju, potom na moralku i crkveno pravo, posebno je pak zastupljena grupa hagiografije i duhovnosti, a posebno naglašeno propovjednička literatura, potom humanistički sadržaji, pa i oni koji su nekoć bili na popisu zabranjenih knjiga (*Index librorum prohibitorum*), rječnici, gramatike, prirodoslovne znanosti i sve ono što je bilo rabljeno u davnim programima školovanja kroz *trivium* i *kvadrivium*. Treba napomenuti da je šibenski samostan sv. Frane bio kroz stoljeća mjesto samostanske škole a od kraja XVIII. stoljeća bio je i mjesto prve javne škole u Šibeniku. Dakako, u toj javnoj školi učitelji su bili fratri (usp.: **Nikola Mate ROŠČIĆ**, *Prosvjetni rad Franjevac konventualaca u Šibeniku kroz 19. stoljeće*, u Zborniku KAČIĆ, god. XIV, Split 1982, str. 209-225).

Kad želimo predstaviti biblioteku šibenskog samostana sv. Frane onda se ne može zaobići ili izostaviti nekoliko važnih podataka o nastanku i rastu ove vrijedne knjiške zbirke. Prisutnost Male braće u Šibeniku obično se smješta u treće desetljeće trinaestog stoljeća, dakle još za života sv. Frane (+1226) ili neposredno nakon toga. Poznato je, međutim, da je prvotno boravište fratara (kroz prvih stotinu godina!) bilo izvan gradskih zidina, na području zvanom Psare, ponad Drage. No, odlukom gradskog vijeća, radi sigurnosti grada od naleta i osvajačkih namjera Mladena Šubića, to je boravište porušeno 1319. godine i sagrađeno novo 1320. godine unutar gradskih zidina, između kapele sv. Mihovila i sv. Martina, na mjestu gdje

se i sada nalazi. Fratri su se uvijek bavili knjigom. U novom samostanu je tijekom 14. vijeka očito postojao *scriptorium*, mjesto gdje su se knjige prepisivale, gdje su se slagali kodeksi kakve i čuva ova biblioteka. Poznata je djelatnost **Fra Pavla Šibenčanina**, upravo kao prepisivača, zapisivača, a dijelom i sastavljača nekoliko kodeksa u kojima se nalaze i zapisi na hrvatskom jeziku. Za potrebe liturgije i fratarske zajedničke molitve Časoslova bili su neophodni koralni predlošci relativno velikog formata kao što je vidljivo iz sačuvanih *Graduala*, *Antifonara*, *Liber sequentiarum*, i sl. Svaki fratar svećenik bio je školovan čovjek, najčešće sa iskustvom studija u inozemstvu, uglavnom u raznim talijanskim gradovima i samostanima, ali i u drugim europskim zemljama. Rukopisna djela, a kasnije tiskana, fratri su marno čuvali, knjiga je bila u velikoj cijeni, a po fratarskim pravilima nitko od redovnika nije imao punu vlasnost nad knjigama (kao ni na drugim stvarima), nego mu je bilo dozvoljeno da se knjigom ili kodeksom služi. Stoga i nalazimo na prvoj ili zadnjoj stranici knjiga ili kodeksa zapis na latinskom jeziku »*ad usum fr N.N.*«, što će reći »na porabu Fra N.N.«. Nakon smrti svakog pojedinog fratara knjige i spisi koje je rabio prelazili su u samostansku biblioteku. To je redoviti put i način nastanka i rasta samostanskih biblioteke.

Međutim, šibenska knjižnica je doživjela značajan priliv kodeksa i knjiga radi nekih nemilih povijesnih događaja. Osmanlijsko osvajanje i rušenje crkve i samostana sv. Marije u Bribiru i sv. Ivana u Skradinu, početkom XVI. stoljeća, učinili su to da je barem jedan dio kodeksa, knjiga i vrijednih sakralnih predmeta prenesen u šibenski samostan jer se radilo o redovnicima iste redodržave franjevac konventualaca sv. Jeronima u Dalmaciji. Stoga se i može (i mora) reći da nekolicina najvrjednijih kodeksa šibenske biblioteke sv. Frane potječe iz bibrirskog samostana za koji se zna da je bio zadužbina knezova Bibrirskih Šubića koji su prema Maloj braći sv. Frane gajili osobitu naklonost. Drugi nemili povijesni događaj vezan je uz mletačku supresiju samostana u našim krajevima potkraj XVIII. stoljeća. Zbog smanjenog broja re-

dovnika zatvoreni su brojni samostani uzduž naše obale, tada pod vlašću Mletačke republike, koja je u svom političkom opredjeljenju također privoljela uz ondašnje već raširene prosvjetiteljske ideje. U vrijeme zatvaranja samostana u Rabu, Pagu i Trogiru 1795. godine redodržavnik (provinijal) je bio učeni Crešanin, odnosno Šibenčanin **Fra Petar Antun KAŠTELAN** (Castellani) (Cres, 1747-Šibenik 1817), koji je rezidirao u Šibeniku (usp.: N. M. ROŠČIĆ, *Castellani, Ante Petar (Kaštelan)*, u *Hrvatski biografski leksikon*, sv. II, Zagreb 1989., str. 599). Stoga je prigodom zatvaranja ovih triju samostana vrijedne knjige i arhivsku građu prenio u šibenski samostan. To se posebno odnosi na trogirski samostan sv. Lazara, jer sve do sada u našoj biblioteci i arhivu čuvamo vrijedne knjige i rukopise iz Trogira. Spomenimo tek vrijedno djelo **Ivan LUČIĆ**, *De Regno Dalmatiae et Croatiae libri sex*, Amstelaedami, apud Joannem Blaeu, Anno MDC-LXVI. Ovo je bio autorov osobni primjerak u koji je svojom rukom unio brojne ispravke i dodatke pa je i stoga od neprocijenjive vrijednosti i važnosti. Od istog autora je i djelo *Historia di Dalmatia et in particolare delle Città di Trau, Spalatro e Sebenico*, Venezia 1674. A od rukopisnih djela spomenimo **Libro A Trau** u kojem je zbirka dokumenata koji se odnose na samostan frataru u Trogiru, kao i *Libro degli Ordini*, te mnogi drugi arhivski spisi.

Ne smije se izostaviti još jedan važan segment obzirom na šibensku biblioteku. Naime, profesor **Šime JURIĆ** piše: »veći porast počet će knjižnica bilježiti, čini se, tek od druge polovine 18. st., i to u prvom redu zahvaljujući obilatim darovima i ostavinama raznih pripadnika franjevačkog reda i drugih dobročinitelja. Stošić navodi važnije darovatelje, među njima fra Bernardina Justinijanovića, fra Antu Malina, biskupa Karla Antuna Donadonija, fra Antu Zambellija, fra Petra Casellanija, fra Antu Tommasea (on je sam navodno, iz Rima poslao oko 1400 knjiga!). Iz kasnijeg vremena (iz druge polovine 19. i 20. st.) spominju se kao značajni darovatelji: don Josip Mrkica, fra Jozo Milošević, don Krsto Stošić, biskup Jeronim Mileta, pa Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu« (usp.: **Šime JURIĆ**, *O knjižnici samosta-*

na franjevacu konventualaca sv. Frane u Šibeniku s posebnim osvrtom na njezinu zbirku inkunabula, u nav. dj., str. 41-42). Dojmljiv i uvjerljiv opis knjižnica i arhiva u samostanima Provincije sv. Jeronima franjevacu konventualaca, naravno uz znatnu pozornost posvećenu šibenskoj biblioteci, napisao je i objavio **Fra Ljudevit Antun MARAČIĆ**, *Knjižnice i arhivi*, u monografiji *Veličina malenih*, Zagreb 2010., str. 127-164)

I na kraju ovog prikaza o biblioteci samostana sv. Frane u Šibeniku želim donijeti jedan dio *Šibenske molitve*, te predivne i prekrasne niske pohvala i udivljenja što ih kršćanska duša niže pred likom Bezgrešne Djevice. U drugom dijelu *Šibenske molitve* sadržaj se odnosi na Isusa Krista, njegovo čovječstvo, njegovo utjelovljenje, njegov život, muku i smrt, njegovu prolivenu krv. To je veoma izričajan Kristološki tekst koji zavrjeđuje pomniju raščlambu te prikladno i vješto posuvremenjeno urječenje. Ovaj drevni tekst nastao je prije gotovo 650 godina. Pokušali smo ga jezično posadašnjiti i tako približiti suvremenom razumijevanju. Treba svakako istaknuti i naglasiti da je ta divna molitvena marijanska kolajna sročena u obliku pohvalnih i ushitnih poklika, a ne u obliku prosidbenih zaziva. A to opet daje naslutiti da je nastala u franjevačkom nadahnuću, jer je na taj način molio i pjevao sv. Franjo Asiški u svojim pohvalama, molitvama, ushitima... I onaj drugi, kristološki odsjek, nosi trag i pečat franjevačke inkarnatorne teologije koja ističe i štuje zbilju Utjelovljenja i Učovječenja Bogočovjeka Isusa Krista.

Pred likom i slikom, Bezgrešne Djevice Marije, Isusove Majke, šibenska Mala braća i šibenski puk ovako su oslovljavali dragu Gospu:

O blažena! O preslavna! O presvijetla! Bogom živim iznad svih blaženih uzvišena! Svim Božjim darovima urešena! O preslavna, prije svih vjekova! Bogom živim odabrana! O ponizna Djevice Marijo!

Gospe, ti si čežnja blaženih patrijarha!

Gospe, ti si ispunjenje proročanstava blaženih proroka!

Gospe, ti si pozdravljenje anđeosko!
 Gospe, ti si sjaj i jakost Boga živoga!
 Gospe, ti si svetost i snaga Duha Svetoga!
 Gospe, ti si majka Sina Božjega i svemu svijetu
 spoznaja i dika!

Gospe, ti si čvrsta zaštita i okrepa vjere kršćan-
 ske!

Gospe, ti si zatiranje kršćanske nevjere!
 Gospe, ti si iskušenje sve moći Luciferove!
 Gospe, ti si ispunjenje svega navještaja anđeo-
 skoga!

Gospe, ti si pravi nauk blaženih evanđelista!
 Gospe, ti si čisto i istinito tumačenje blaženih
 apostola!

Gospe, ti si snaga, utjeha i pomoć blaženih
 mučenika!

Gospe, ti si hrana i slast blaženih pustinjaka!
 Gospe, ti si kruna i ures blaženih djevoja i mu-
 čenica!

Gospe, ti si čast, slava i dika svega dvora nebe-
 skoga!

Gospe, ti si od Sina svoga, a Boga moga, s veli-
 kom čašću, veseljem i dostojanstvom uznesena u
 nebesko kraljevstvo!

Gospe, tebe slušaju sva Božja stvorenja!
 Gospe, ti si obnovljenje svega božjeg stvorenja!
 Gospe, ti si promjena tužnog imena naše jadne
 majke Eve!

Gospe, ti si potvrda svih božjih darova i mило-
 sti!

Gospe, ti si prosvjetljenje i sunčev sjaj utamni-
 čenika!

Gospe, ti si oproštenje onima koji sada leže u
 dubini grijeha!

**O blažena! O presveta! O umilna! O prečista
 Djevo Marijo, majko Sina Božjega! O Cesarice
 nebeska! O Kraljice višnja! Gospe anđeoska! O
 zvijezdo mora! O Odvjetnice kršćana!**

Gospe, ti si majka nevoljnih sirota!
 Gospe, ti si utjeha žalosnih udovica!
 Gospe, ti si veselje tužnih žena, udovica i dje-
 vica!

Gospe, ti si iskupljenje dužnika!
 Gospe, ti si izbavljenje uznika i zarobljenika!
 Gospe, ti si utočište svih vjernika, nevoljnika i
 žalosnih!

Gospe, ti si ufanje svih nas vjernih kršćana gr-
 ješnika!

Gospe, ti si život i uskrsnuće svih tvojih vjerni-
 ka i grješnika!

Gospe, ti si pomoćnica i kraljica svih vjernika,
 slabih i nemoćnih!

Gospe, ti si otvaranje rajskih vrata svim tvojim
 vjernima, zaufanima i pobožnima!

Gospe ti si uzor i zrcalo svih redovnika i re-
 dovnica i svih vjernika!

Gospe, ti si prijateljica svih vjernika koji tebe
 žele i poštuju!

Gospe, ti si strah i trepet svih nečistih duhova i
 svih palih đavola !

**O blažena! O presveta! O umilna! O prečista
 Djevice Marijo!**

